

1289-1290

514.191

BIBLIOTECA

PENTRU TOTI

VIRGILIU

ENEIDA

CARTEA I

Traducere juxtaliniară și traducere liberă

de

PROFESORII ASOCIAȚI

Atelierele Grafice SOCEC

Prețul Lei 20

	No.
Adamescu Gh. Elocuța străină. Discursuri de Demostene, Cicerone, Sf. Ion Crisostom, Bossuet, Buffon, Mirabeau, Napoleon, Gambetta, Baurepaire, Frederic cel Mare, O'Connell, Macaulay, Bismarck	48—49
„ Istoria literaturii române. Operă completă, cu toate datele privitoare la Istoria literaturii noastre dela întâile-i începuturi până azi. Cuprinde amănunțite biografii și portretele celor cari au contribuit la îmbogățirea literaturii și limbii noastre	(7 Nr.) 846—849 b. și 850—850 b.
Agârbiceanu I. Datoria, nuvele	860
„ Stafia, nuvele	1232—1233
Aguletti. Lecturi. Din istoria patriei ..	551—551 b.
Alsinman Iuliu Dr. Filmul și arta. Intru cât filmul este sau nu artă. O paralelă între teatru și cinematograful ..	1110
Alarcon. Bref Hart, Mark Twain, nuvele trad. de Titu Maiorescu și Livia M.	10
Alexandrescu Gr. Poezii: Epistole, Satire, Fabule, Epigrame	295—298
„ Memorial de călătorie	15
Alecsandri V. Doine	182—82 b.
„ Dumbrava roșie	192
„ Fântâna Blanduziei, piesă în versuri ..	283—3 b.
„ Legende	193—4 b.
„ Lăcrămioare	183
„ Suvenir (versuri)	184
„	185—86
„	180—181
„	191
„	187

376663V

477-1
17
BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

No. 1289-1290

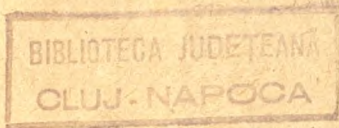
VIRGILIU

ENEIDA

CARTEA I

Traducere juxtalinieară și Traducere liberă
de

PROFESORII ASOCIAȚI

376663

Atelierele Grafice SOCEC & Co., S.A.R., București

1232

871-1 = 59.0

VIRGILIU

ENEIDA

CARTEA I

ÆNEIS.

LIBER I.

1 Cano arma, virumque,
2 qui profugus fato,
3 venit primus ab oris Trojæ
4 Italiam
5 littoraque Lavina:
6 ille jactatus multum
7 et terris et alto
8 vi superum,
9 ob iram memorem
10 sævæ Junonis,
11 et passus quoque multa
12 bello,
13 dum conderet urbem,
14 inferretque Deos
15 Latio,
16 unde genus Latinum,
17 Patresque Albani,
18 atque mœnia altæ Romæ.
19 Musa,

Cânt luptele și eroul care, împins de ursită de pe țărnișurile Troiei, a pus cel dintâi piciorul pe malurile Laviniului în Italia. Mult timp a avut el să se lupte pe mare și pe uscat, din prigoana zeilor și din mânia cruntei Junonă; multe

ENEIDA.

CARTEA I.

1 Cânt armele, și eroul,
2 care prigonit de soartă,
3 a sosit cel dintâi dela țărmurile Troiei
4 în Italia
5 și la țărmurile Laviniului:
6 acela (a fost) mult svârlit
7 și pe pământ și pe mare
8 prin puterea zeilor,
9 din pricina mâniei aducătoare aminte
10 a crudei Junona;
11 și a îndurat de asemeni multe
12 în războiu,
13 până ce a întemeiat un oraș
14 și și-a introdus zeii
15 în Lațiu,
16 de unde (s'a zămislit) neamul latin
17 și părinții (regii) Albani
18 și zidurile înaltei Rome.
19 Muză,

a avut el de suferit în războiu până să clădească un oraș și să-și statornicească zeii în Lațiu, leagănul poporului latin, al vechilor regi albani, al zidurilor trufăse ale Romei.

Muză, povestește-mi aceste fapte: poveste-

1 memora mihi causas,
 2 quo numine læso,
 3 quidve dolens
 4 regina Deum
 5 impulerit virum
 6 insignem pietate
 7 volvere tot casus,
 8 adire tot labores.
 9 Tantæne iræ
 10 animis cœlestibus!
 11 Urbs antiqua fuit,
 12 coloni Tyrii
 13 tenuere,
 14 Carthago, contra Italiam
 15 ostiaque Tiberina
 16 longe,
 17 dives opum,
 18 asperrimaquo studiis belli;
 19 quam Juno fertur
 20 coluisse unam
 21 magis omnibus terris,
 22 Samo posthabita.
 23 Arma illius hic,
 24 currus fuit hic:
 25 jam tum Dea

ste-mi care-i zeița ce, supărată, a silit pe un
 bărbat cunoscut prin cucernicie să înfrunte
 atâtea nenorociri și să îndure atâtea necazuri!
 A fost odată o cetate străveche, întemeiată
 de pribegi tirieni. Cartagina, departe, în fața
 Italiei, și a gurei Tibrului, cetate puternică prin

1 amintește-mi pricinile,
2 ce divinitate fiind jignită,
3 sau de ce fiind supărată
4 regina Zeilor
5 a împins pe un erou,
6 cunoscut prin evlavie sa
7 să întâmpine atâtea întâmplări,
8 să înfrunte atâtea trude.
9 Atâtea mâni
10 sunt în sufletele cerești!
11 Se afla un oraș vechiu,
12 pe care niște coloniști Tirieni
13 îl locuiau,
14 Cartagina, (așezată) în fața Italiei
15 și a gurilor Tibrului
16 la o mare distanță,
17 bogată în mijloace
18 și foarte aprigă în râvna-i de războiu;
19 pe acest oraș se spune că Junona
20 îl iubia singur
21 mai mult decât toate ținuturile,
22 Samosul venind în rândul al doilea.
23 Armele ei (se aflau) acolo,
24 carul său se afla acolo;
25 de pe atunci zeița

bogății și năprasnică la războiu. Se spune că Junonei îi plăcea acest oraș mai mult decât toate celelalte, și chiar decât insula Samos. Aici își avea ea armele, aci își avea carul, și dacă i-ar fi îngăduit ursita, aici ar fi voit ea să

1 tenditque fovetque,
2 hoc regnum esse
3
4 gentibus,
5 si qua
6 fata sinant.
7 Sed enim audierat
8 progeniem duci
9 a sanguine Trojano,
10 quæ verteret olim
11 arces Tyrias:
12 populum regem late
13 superbumque bello
14 venturum hinc
15 excidio Lybiæ;
16 Parcas volvere sic.
17 Saturnia metuens id,
18
19 memorque veteris belli
20 quod prima
21 gesserat ad Trojam
22 pro caris Argis.
23 Necdum etiam
24 causæ irarum
25 doloresque sævi

statormicească domnia lumii. Auzise însă că din sângele troian va ieși un vlăstar ce va năruți odată cetatea troiană și că un popor trufaș în războaie și stăpânitor până departe va porni de acolo pentru a distruge puterea Libiei; astfel erau ursitele Parcelor. La această teamă a fiicei

1 țintește și plănuiește
2 ca aceasta să fie domnia (să domnea-
3 scă)
4 peste (celelalte) neamuri,
5 dacă cumva
6 i-o îngăduie soarta.
7 Dar ea auzise
8 că se va trage un neam
9 din sângele troian,
10 care va răsturna cândva
11 cetățile tiriene:
12 că un popor stăpânitor până departe,
13 puternic în războiu
14 va veni de acolo
15 spre ruina Libiei,
16 că Parcele au hotărât-o astfel.
17 Fiica lui Jupiter temându-se de acea-
18 sta,
19 și amintindu-și de vechiul războiu,
20 pe care ea cea dintâi
21 îl purtase la Troia
22 pentru scumpii săi Argieni (Greci).
23 Și chiar nici atunci
24 pricinile mâniei sale
25 și cruntele neazuri

lui Saturn se mai adăuga și amintirea războiului vechiu, pe care ea cea dintâi îl așătasese la zidurile Troiei pentru dragii ei Greci. Timpul nu-i ștersese din suflet pricinile mâniei și ale durerii sale; în adâncul inimii sunt întipărite

1 exciderant animo:
2 iudicium Paridis
3 manet repostum
4 alta mente,
5 injuriaque formæ spretæ,
6
7 et genus invisum,
8 et honores
9 Ganymedis rapti.
10 Accensa super his,
11 arcebat longe Latio,
12 jactatos toto æquore,
13 Troas, reliquias Danaum
14
15 atque immitis Achillei;
16 actique fatis
17 errabant
18 circum omnia maria
19 per multos annos.
20 Condere gentem romanam
21 erat tantæ molis!
22 Vix e conspectu
23 telluris Siculæ,
24 læti
25 dabant vela

și acum amintirea judecății lui Paris, nedreptătea ce se făcuse frumuseței sale, neamul iubit al Grecilor și onorurile aduse lui Ganimed, răpit de Jupiter. Integrită de acestea, ea ținea departe de Latium, aruncându-i pe toate mărilor, pe Troeni, scăpați de furia Grecilor și a crudului

- 1 nu-i ieșiseră din suflet;
2 judecata lui Paris
3 rămâne săpată
4 în fundul inimii sale
5 și insulta (adusă) frumuseții sale dis-
6 prețuite
7 și neamul urât (al Troenilor)
8 și onorurile
9 lui Ganimede răpit.
10 Inflăcărată de aceste pricini,
11 ea ținea departe de Lațiu,
12 svârliți pe tot întinsul mării,
13 pe Troenii, rămași de pe urma Gre-
14 cilor
15 și a cruntului Achile;
16 și goniți de soartă
17 rătăceau
18 în jurul tuturor mărilor
19 de mulți ani.
20 A zidi neamul roman
21 era o greutate atât de mare!
22 Abia (ieșiți) din priveliștea
23 pământului Siciliei,
24 veseli.
25 (Troenii) își întindeau pânzele

Achile, care, jucărie a soartei, de mulți ani rătăceau pe toate mările. Atât era de greu a înțemeia puterea romană!

Abia ieșiți din văzut țărmurilor Libiei, întinzându-și veseli pânzele la vânt, Troenii spinte-

1 in altum,
 2 et ruebant
 3 ære
 4 spumas salis
 5 quum Juno,
 6 servans vulnus æternum
 7 sub pectore,
 8 hæc secum:
 9 Mene victam
 10 desistere incepto?
 11 nec posse avertere Italia
 12 regem Teucrorum?
 13 Quippe vetor fatis..
 14 Pallasne potuit
 15 exurere classem Argivum,
 16 atque submergere ipsos
 17 ponto
 18 ob noxam et furias
 19 unius Ajacis Oïlei?
 20 Ipsa jaculata e nubibus
 21 ignem rapidum Jovis,
 22 disjecitque rates,
 23 evertitque æquora ventis;
 24 corripuit turbine illum

cau cu corăbiile lor spuma sărată a mării, când
 Junona, ce-și simția în suflet o rană veșnică,
 își spuse în sine: „E cu putință ca învinsă, să
 renunț la planul meu? și să nu pot împiedeca
 pe acest rege al Troenilor dela țărmul Italiei?
 Ursitele mă împedică! Dar Palas a putut pre-
 face în cenușă flota greacă și i-a putut scufunda

† spre larg.
2 și făceau să țîșnească
3 cu arama (corabiilor)
4 spuma mării sărate,
5 când Junona,
6 păstrându-și vechea-i rană
7 în inimă,
8 (își spuse) în sine aceste cuvinte:
9 Invinsă,
10 să renunț oare la planul meu?
11 și să nu pot abate dela Italia
12 pe regele Troenilor?
13 În adevăr sunt împedecată de soartă...
14 Palas n'a putut oare
15 să ardă flota argivă (a Grecilor)
16 și să-i scufunde pe ei înșiși
17 în mare
18 din vina și nebunia
19 numai a lui Ajax, fiul lui Oileu?
20 Ea însăși aruncând din nori
21 focul cel iute al lui Jupiter,
22 le-a risipit corăbiile
23 și a frământat mările cu vânturi;
24 ea l-a înșăcat într'un vârtej,

și pe ei în mare numai din pricina vinii, sau mai bine a nebuniei unuia singur, a lui Ajax, fiul lui Oileu? Ea însăși, aruncând dintre nori trăsnetul cel repede al lui Jupiter, le-a putut împrăstia corăbiile și răscoli mările sub deslănțuirea vânturilor. Ea l'a putut înșăca pe vino-

1 exspirantem flammæ
 2 pectore transfixo,
 3 infixitque scopulo acuto.
 4 Ast ego,
 5 quæ incedo regina Divum,
 6 et soror et conjux Jovis,
 7 gero bella cum una gente
 8 tot annos!
 9 Et quisquam præterea
 10 adoret numen Junonis,
 11 aut, supplex,
 12 imponat honorem
 13 aris?
 14 Dea volutans secum
 15 talia
 16 corde flammato,
 17 venit in patriam nimborum
 18 Æoliam,
 19 loca feta austris furentibus.
 20 Hic rex Æolus
 21 premit imperio
 22 antro vasto
 23 ventos luctantes
 24 tempestatesque sonoras,

vat, vărsând flacări din pieptul străpuns l'a și
 țintuit pe vârful unei stânci! Și eu ce sunt re-
 gina zeilor, sora și soția lui Jupiter, mă lupt
 zadarnic de atâția ani împotriva unui singur
 popor! Cine o să mai slăvească de acum pute-
 rea Junonei sau o să-i mai aducă la altar rugă-

1 vârsând flăcări
 2 din pieptu-i străpuns,
 3 și l'a pironit de o stâncă ascuțită.
 4 Însă eu,
 5 care merg (sunt) ca regină a zeilor,
 6 și soră și soție a lui Jupiter,
 7 port războiu cu un singur neam
 8 de atâția ani.
 9 Și cineva după aceasta
 10 ar mai putea slăvi puterea Junonei,
 11 sau, smerit,
 12 ar mai putea să-i aducă jertfe
 13 pe altare?
 14 Zeița frământând în sine
 15 astfel de gânduri
 16 în inima-i înflăcărată,
 17 sosi în patria norilor,
 18 Eolia,
 19 locuri pline de vânturi năpraznice.
 20 Aici regele Eol
 21 ține sub stăpânirea sa
 22 într'o peșteră vastă
 23 vânturile ce se luptă
 24 și furtunile sgomotoase

ciuni și ofraude?". Rostogolind în sufletu-i în-
 flăcărat aceste gânduri, zeița sosește în Eolia,
 țara furtunilor, lăcașul vânturilor deslănțuite.
 Aici domnește Eol, unde în fundul unei peștere
 uriașe ține sub stăpânirea lui vânturile ce se
 luptă, furtunile sgomotoase și le înfrână în lan-

1 ac frenat vinclis
 2 et carcere.
 3 Illi indignantes
 4 fremunt circum claustra
 5 cum magno murmure
 6 montis.
 7 Æolus, tenens sceptrā,
 8 sedet arce celsa,
 9 mollitque animos,
 10 et temperat iras.
 11 Ni faciat,
 12 quippe rapidi
 13 ferant secum
 14 verrantque per auras
 15 maria ac terras,
 16 cœlumque profundum.
 17 Sed pater omnipotens,
 18 metuens hoc,
 19 abdidit speluncis atris;
 20 imposuitque insuper
 21 molem et montes altos;
 22 deditque regem,
 23 qui, fœdere certo,
 24 sciret, jussus,
 25 et premere habenas

țuri și carceră, oricâți, răsvrătite, ar fremeta ele
 în jurul porților în vuetul mare al muntelui;
 sezând pe o stâncă prăpăstioasă, cu sceptrul în
 mână, Eol le domolește neastâmpărul și le po-
 tolește mânia. De nu le-ar înfrâna, vânturile ar
 mătura cu ele în văzduh marea, pământul și

1 și le domolește prin lanțuri
2 și închisoare.
3 Acele (vânturile) îndignându-se
4 se frământă în jurul zăgazurilor
5 cu un murmur mare
6 al muntelui.
7 Eol, ținând sceptrul,
8 șade pe un vârf înalt
9 și le moaie sufletele
10 și le domolește mâniile.
11 Dacă n'ar face-o,
12 desigur (vânturile) repezi
13 ar lua cu ele
14 și ar mătura prin văzduh
15 mările și pământurile,
16 și cerul înalt.
17 Dar tatăl a tot puternic,
18 temându-se de aceasta,
19 le-a ascuns în peșteri negre;
20 și a mai așezat pe deasupra
21 o greutate și munți înalți,
22 și le-a dat un rege,
23 care, după o normă sigură,
24 să știe, când i se poruncește,
25 și să înfrâne hățurile

cerul înalt; temându-se de aceasta, atotputernicul tată al zeilor le-a închis în peștere adânci, peste cari prăvăli munți uriași și le dădu un rege, care, supus el însuși unei regule hotărâte, să știe când strânge hățurile, când să le dea

1 et dare laxas.
 2 Ad quem tum
 3 Juno supplex
 4 usa est his vocibus:
 5 „ Æole
 6 (namque Pater Divum
 7 atque rex hominum
 8 dedit tibi et mulcere fluctus
 9 et tollere vento),
 10 gens inimica mihi
 11 navigat æquor Tyrrhenum,
 12 portans in Italiam
 13 Ilium penatesque victos:
 14 incute vim ventis,
 15 obrueque
 16 puppes submersas,
 17 aut age diversos,
 18 et disjice corpora ponto.
 19 Bis septem Nymphæ,
 20 corpore præstanti,
 21 sunt mihi:
 22 quarum jungam
 23 connubio stabili
 24 dicaboque propriam
 25 Deiopeam,

drumul. La dânsul vine atunci Junona să i se roage cu aceste cuvinte: — „Eole, o tu, căruia tatăl zeilor și al oamenilor ți-a dat puterea de a împlânzi valurile și de a le ridica prin vânturi, un neam dușman plutește pe marea tireniană ducând în Italia Iliionul și peuanții săi

1 și să le lase slobode.
2 Față de dânsul atunci
3 Junona smerită
4 se folosi de aceste cuvinte:
5 „Eole,
6 (căci tatăl zeilor
7 și regele oamenilor
8 ți-a dat ție și să îmblânzești vânturile
9 și să le ațâți prin vânt),
10 un neam dușman mie
11 plutește pe marea tireniană,
12 ducând în Italia
13 Ilionul și penanții lui învinși;
14 dă putere vânturilor
15 și înghite
16 pupele lor scufundate,
17 sau împinge-le în diferite părți
18 și împrăstie-le trupurile pe mare.
19 De două ori șapte Nimfe,
20 cu trup frumos,
21 am:
22 dintre aceste voi lega
23 printr'o căsătorie statornică
24 și-ți voi da-o de tot
25 pe Deiopea,

învinși. Deslănțuie vânturile, scufundă corăbiile sau împrăstie-le și samănă marea cu cadavrele lor. Am patrusprezece nimfe, frumoase la trup, dintre care, pe cea mai frumoasă, pe Deiopea, în schimbul serviciului ce-ți cer, ți-o

1 quæ pulcherrima forma
 2 ut
 3 pro talibus meritis,
 4 exigat omnes annos tecum,
 5 et faciat te parentem
 6 pulchra prole."

7 Æolus contra hæc:

8
 9 „O regina,
 10 explorare quid optes,
 11 tuus labor;
 12 capessere jussa
 13 est fas mihi.
 14 Tu concilias mihi
 15 hoc regni,
 16 quodcumque,
 17 tu sceptrâ,
 18 Jovemque;
 19 tu das
 20 accumbere epulis Divum
 21 facisque potentem
 22 nimborum
 23 tempestatumque."

24 Ubi hæc dicta,

25
 26 impulit in latus

voi da-o într'o legătură statornică, ea să petreacă vieața cu tine și să te facă tată al unei odrasle frumoase". La aceste Eol îi răspunse: „Regină a zeilor, rostul tău e să poruncești și al meu să ascult. Dacă am vreo putere, ți-o da

1 care (e) cea mai frumoasă la formă,
2 pentru ca,
3 în schimbul acestor servicii,
4 să-și petreacă toți anii cu tine
5 și să te facă tată
6 de odraslă frumoasă.
7 La rândul său Eol (spuse) aceste (cu
8 vinte):
9 „O regină,
10 a cerceta ce dorești,
11 e treaba ta;
12 a primi poruncile tale
13 e ceea ce mi se cuvine.
14 Tu îmi dai
15 această domnie,
16 oricât ar fi ea,
17 tu (îmi dai) scepstrul
18 și pe Jupiter (favorabil);
19 tu îmi dai (cinstea)
20 de a șede la masa zeilor,
21 și mă faci stăpânul
22 norilor
23 și al furtunilor“.
24 De îndată ce aceste (cuvinte) fură
25 rostite,
26 împinse în coapsă

toresc ție, tu mi-ai dat scepstru și tu mi-l faci pe Jupiter prielnic; tu îmi dai putința să iau parte la ospetele zeilor și să fiu stăpânul norilor și al furtunilor“. După ce roști aceste cu-

1 cuspide conversa
2 montem cavum;
3 ac venti ruunt
4 qua porta data,
5 velut agmine
6 facto,
7 et perflant terras
8 turbine.
9 Eurusque Notusque
10 Africusque creber procellis
11 incubuere una mari
12 ruuntque totum
13 a sedibus imis,
14 et volvunt vastos fluctus
15 ad littora.
16 Clamorque virum
17 stridorque rudentum
18 insequitur.
19 Nubes eripiunt subito
20 cœlumque diemque
21 ex oculis Teucrorum;
22 nox atra
23 incubat ponto.
24 Poli intonuere,

vinte, el lovi cu lancia întoarsă muntele gol, și prin deschizătura făcută vânturile se grămădesc ca o turmă năvalnică, suflând un vârtej peste pământ. Eurul și Notul, vântul African aducător de furtuni, se prăvălesc împreună asupra mării și o sgudue din adâncurile ei ro-

1 cu lancea întoarsă
2 muntele găunos,
3 și vânturile năvălesc
4 pe unde le e dată o ieșire,
5 ca într'o ceată
6 făcută de ele,
7 și suflă năpraznic peste ținuturi
8 cu vârtejul lor.
9 Și Eurul și Notul
10 și Africanul rodnic în furtune
11 se năpustiră împreună asupra mării
12 și o răscolesc în întregime
13 din lăcașurile ei cele mai adânci.
14 și rostogolesc valuri uriașe
15 spre țarmuri
16 Strigătul bărbaților
17 și sgomotul odgoanelor
18 urmează.
19 Norii smulg dintr'odată
20 și cerul și ziua
21 din ochii Troenilor;
22 o noapte neagră
23 se așterne peste mare,
24 Polii răsunară

stogolind valuri uriașe spre țarm. Strigătul oamenilor se amestecă cu scârțitul otgoanelor. Nourii întunecă îndată cerul și lumina zilei în ochii Troenilor; o noapte adâncă se așterne peste mare; cerul bubue, și văzduhul strălucește de fulgere dese; moartea apropiată se

1 et æther micat
 2 ignibus crebris:
 3 omniaque intentant viris
 4 mortem præsentem.
 5 Extemplo membra Æneæ
 6 solvuntur frigore;
 7 ingemit,
 8 et tendens duplices palmas
 9 ad sidera
 10 refert talia voce:
 11 „O terque quaterque beati,
 12 quis contigit
 13 oppetere
 14 ante ora patrum,
 15 sub mœnibus altis Trojæ!
 16 O Tydide,
 17 fortissime gentis Danaum,
 18 mene non potuisse
 19 occumbere
 20 campis Iliacis,
 21 effundereque hanc animam
 22 tua dextra,
 23 ubi sævus Hector
 24 jacet telo Æacidæ,
 25 ubi ingens Sarpedon,

arată de pretutindeni privirii corăbierilor. Spa-
 ma îl îngheață pe dată pe Enea care, gemând și
 ridicându-și mâinele spre cer, rostește aceste
 cuvinte: „O de trei și de patru ori fericiți, cei
 cărora l-a fost dat să moară sub ochii părinți-
 lor lor, sub zidurile trufase ale Troiei! O fiu al

1 și aerul strălucește
2 de focuri (fulgere) dese:
3 și toate oferă oamenilor
4 o moarte prezentă (amenințătoare).
5 Pe dată mădularele lui Enea
6 sunt deslegate (cuprinse) de frig;
7 geme,
8 și întinzându-și amândouă mâinile
9 spre stele
10 rostește astfel de cuvinte cu glasul:
11 „O de trei și de patru ori fericiți,
12 cei cărora le-a fost dat
13 să moară
14 înaintea ochilor părinților lor,
15 sub zidurile înalte ale Troei!
16 O fiu al lui Tideu,
17 cel mai viteaz din neamul Grecilor,
18 de ce n'am putut
19 să mor
20 în câmpiile troene,
21 să-mi dau duhul acesta
22 prin brațul tău drept,
23 acolo unde năpraznicul Hector
24 zace (răpus) de lancea fiului lui Eac,
25 unde marele Sarpedon (e intins)

lui Tideu, cel mai viteaz din neamul Grecilor,
pentru ce n'am putut muri pe câmpia Ilionului,
de ce nu mi-am dat duhul sub lovitura mâinii
tale, acolo unde viteazul Hector zace răpus de
lancia lui Achile, unde a pierit Sarpedon, unde

1 ubi Simoïs volvit sub undis
 2
 3 tot scuta galeasque
 4 et corpora fortia virum
 5 correpta!
 6 Jactanti talia,
 7 procella stridens Aquilone
 8 ferit adversa velum,
 9 tolitque fluctus ad sidera
 10 Remi franguntur:
 11 tum prora avertit,
 12 et dat latus undis.
 13 Mons aquæ
 14 præruptus cumulo
 15 insequitur.
 16 Hi pendent
 17 in fluctu summo;
 18 his unda dehiscens
 19 aperit terram inter fluctus;
 20
 21 æstus
 22 furit
 23 arenis.
 24 Notus torquet
 25 in saxa latentia

Simoisul rostogolește în valurile sale scuturile, coifurile și cadavrele atâtor eroi!". Pe când vorbia astfel, furtuna deslănțuită de crivăț isbește în față pânza și ridică valurile până în cer; lopețile se arată; prora se răsuțește ofe-

1 unde Simoisul rostogolește sub va-
2 luri

3 atâtea scuturi și coifuri
4 și trupuri puternice de bărbați
5 smulse“.

6 Pe când rostea astfel de vorbe,
7 furtuna ce șuera din cauza Crivățului
8 îi lovește pânza din față,
9 și ridică valurile până la stele.

10 Vâslele se frâng;

11 atunci prora se întoarce
12 și-și expune coasta valurilor.

13 Un munte de apă
14 abrupt din înălțimea lui
15 urmează.

16 Aceștia (unii) rămân atârnați
17 de vârful valului,

18 acestora (altora) unda ce se cascadează
19 le deschide (le arată) pământul între
20 valuri;

21 clocotul
22 se deslănțuește
23 asupra nisipului.

24 Notul împinge
25 spre stânci ascunse

rindu-și coasta valurilor ce se îngrămădesc ca un munte; unii rămân atârnați pe vârful valurilor; altora prăpastia ce se cascadează le arată fundul mării unde nisipul fierbe. Luate de Notus, trei corăbii ajung pe niște stânci ascunse, nu-

1 tres abreptas,
 2 quæ saxa
 3 in mediis fluctibus,
 4 dorsum immane
 5 summo mari,
 6 Itali vocant Aras.
 7 Eurus urget ab alto
 8 tres
 9 in brevia et syrtes,
 10 (miserabile visu!)
 11 illiditque vadis,
 12 atque cingit aggere arenæ.
 13 Ingens pontus
 14 ferit a vertice in puppim,
 15 ante oculos ipsius,
 16 unam, quæ vehebat Lycios
 17 fidumque Orontem:
 18 magister excutitur,
 19 pronusque
 20 volvitur in caput:
 21 ast fluctus
 22 circumagens,
 23 torquet ter illam ibidem
 24 et vortex rapidus
 25 vorat æquore.

mite de Italieni „Altare“, ce-și întind spatele
 uriaș deasupra mării; împinse de Eurus în sirte,
 nenorocită privesc, alte trei se sfarmă și ră-
 mân îngropate în nisip. Pe cea care ducea pe
 Licieni și pe credinciosul Oronte, un val uriaș

1 trei corăbii smulse (de el),
 2 pe care stânci
 3 (așezate) în mijlocul valurilor,
 4 spate uriaș
 5 pe suprafața mării,
 6 Italianii le numesc „Altare”.
 7 Eurul împinge din larg
 8 trei (corăbii)
 9 în vaduri și sirte
 10 (lucru jalnic de văzut!)
 11 și le lovește de bancuri,
 12 și le înconjoară de o grămadă de nisip.
 13 Un (val) uriaș de mare
 14 isbește din sus în pupă
 15 chiar dinaintea ochilor (lui Enea),
 16 o corabie, ce transporta pe Licieni
 17 și pe credinciosul Oronte:
 18 cârmaciul e svârlit
 19 și, aplecat,
 20 e prăvălit cu capul în jos;
 21 dar valul,
 22 învârtind-o în jurul său,
 23 întoarce de trei ori corabia tot acolo,
 24 și un vârtej iute
 25 o mistue în mare.

o isbește din sus drept în pupă; chiar sub ochii lui Enea; plecat pe vâslă, cârmaciul e smuls și prăvălit în mare; de trei ori valurile o răsucesc învârtind-o pe loc, până ce un vârtej năpraznic o trage apoi la fund în mare. Răsar

1 Nantes apparent
 2 rari
 3 in gurgite vasto:
 4 arma virum, tabulæque,
 5 et gaza Troia
 6 per undas.
 7 Jam hiems
 8 vicit validam navem Ilionei,
 9
 10 jam
 11 fortis Achatæ,
 12 et qua Abas vectus,
 13
 14 et qua
 15 grandævus Aletes;
 16 compagibus laterum laxis,
 17 omnes accipiunt
 18 imbrem inimicum,
 19 fatiscuntque rimis.
 20 Interea Neptunus
 21 sensit pontum misceri
 22 magno murmure,
 23 hiememque emissam,
 24 et stagna refusa
 25 vadis imis,

oameni plutind deasupra genunii: în jurul lor, pe valuri, armei de ostași, scânduri de corabie, și comorile Troei. Furtuna a și răpus corabia puternică a lui Ilioneu și pe cea a viteazului Achate și pe cea pe care se imbarcase Abas, și pe cea a bătrânului Aletes; prin înche-

1 (Oamenii) înotând apa
 2 rari (ici și colo)
 3 în vârtoarea uriașă;
 4 armele bărbaților, scânduri,
 5 tezaurele troene
 6 (plutesc) pe valuri.
 7 Furtuna
 8 a și răpus corabia trainică a lui Ilio-
 9 neu
 10 și (a și răpus)
 11 (corabia) viteazului Achate
 12 și (aceia) cu care (era) transportat
 13 Abas,
 14 și în care
 15 (se afla) bătrânul Aletes;
 16 Legăturile coastelor fiind slobozite,
 17 toate (corăbiile) primesc (în ele)
 18 apa dușmană,
 19 și se deschid prin crăpături.
 20 În acest timp Neptun
 21 simți că marea se tulbură
 22 cu un mare sgomot,
 23 că furtuna s'a deslănțuit,
 24 că pânzele apelor au fost împinse
 25 în adâncurile vadurilor,

ieturile desfăcute ale coastelor toate se umplu de apa vrășmașe și se deschid prin crăpături.

În vremea aceasta, Neptun simți că marea se frământa sgomotos și că se deslănțuise furtuna, și se tulbură adânc, că apele liniștite dela

1 graviter commotus;
 2 et prospiciens alto,
 3 extulit caput placidum
 4 summa unda.
 5 Videt classem Æneæ
 6 disjectam toto æquore,
 7 Troas oppressos fluctibus
 8 ruinaque cœli.
 9 Et doli et irae Junonis
 10 non latuere fratrem.
 11 Vocat ad se
 12 Eurum Zephyrumque;
 13 dehinc fatur talia:
 14 „Tantane fiducia
 15 vestri generis
 16 tenuit vos?
 17 Jam audetis, venti,
 18 miscere cœlum terramque
 19 componere fluctus motos.
 20
 21 sine meo numine?
 22 Quos ego...
 23 Sed præstat
 24 componere fluctus motos

fund au fost ridicat deasupra. Înălțându-și capu-i liniștit peste apă, privi în larg și vede flota lui Enea risipită pe întinsul mării și pe Troeni doborâți de valuri și de prăpădul ploilor. Ca frate, pricepu numaidecât viclesugul și mânia Junonei. Chemând la dânsul Eurul

- 1 aprig înfuriat;
 2 și privind peste largul (mării),
 3 își înălță capul liniștit
 4 deasupra suprafeței apei.
 5 El vede flota lui Enea
 6 risipită pe întreaga mare,
 7 și pe Troeni copleșiți de valuri
 8 și de căderea cerului (a apei).
 9 Și viclesugurile și mânia Junonei
 10 nu-i rămaseră ascunse fratelui.
 11 El chiamă la dânsul
 12 Eurul și Zefirul;
 13 apoi le rostește astfel (de vorbe):
 14 „O astfel de încredere
 15 în neamul vostru
 16 v'a cuprins pe voi?
 17 Și îndrăsniți, vânturi,
 18 să amestecați cerul și pământul
 19 și să ridicați grămezi (de valuri) atât
 20 de mari
 21 fără voia mea?
 22 Pe voi pe care (aș trebui)...
 23 Dar e mai de nevoie
 24 să liniștesc valurile răzvrătite.

și Zefirul, el le vorbește astfel: „Atât vi-i trufia neamului din care vă trageți? Fără porunca mea, vânturilor, cutezați să răsturnați cerul și pământul și să ridicați cogeamite valuri? O să vă arăt eu! Acum să potolesc mai întâi talazu-

1 Post,
 2 luetis mihi commissa
 3 pœna non simili.
 4 Maturate fugam,
 5 diciteque hæc vestro regi:
 6 Imperium pelagi
 7 sævumque tridentem
 8 datum sorte
 9 non illi, sed mihi.
 10 ille tenet
 11 saxa immania,
 12 vestras domos, Eure:
 13 Æolus se jactet in illa aula,
 14 et regnet
 15 carcere clauso ventorum."
 16 Ait sic,
 17 et citius dicto
 18 placat æquora tumida,
 19 fugatque nubes collectas,
 20 reducitque solem.
 21 Cymothoe, et Triton
 22 adnixus
 23 simul,
 24 detrudunt naves

rile deslănțuite. Altă dată o să-mi plățiți greșe-
 lile cu altfel de pedeapsă. Duceți-vă în grabă
 de spuneți craiului vostru că mie și nu lui
 i-a dat sorșul domnia mării și temutul tri-
 dent. El domnește peste stâncile uriașe, lă-
 cașurilor voastre, Ene; fălească-se în curtea

1 După aceia,
 2 vă veți ispăși greșelile
 3 printr'o pedeapsă fără seamăn,
 4 Zoriți-vă fuga,
 5 și spuneți acestea regelui vostru:
 6 că stăpânirea mării,
 7 și cruntul trident
 8 mi-a fost dat de soartă
 9 nu lui, ci mie.
 10 El stăpânește
 11 stâncele uriașe,
 12 lăcașurile voastre, Eure:
 13 Eol să se sbuciume în acea curte,
 14 și să domnească
 15 în temnița închisă a vânturilor"
 16 Vorbește astfel,
 17 și mai iute ca vorba sa,
 18 domolește apele umflate,
 19 alungă norii strânși
 20 și aduce îndărăt soarele.
 21 Cimotoe, și Triton
 22 sforțându-se
 23 împreună cu el.
 24 feresc corăbiile

sa Eol și stăpânească în peștera închisă a vânturilor.

Astfel vorbește și înainte de-a sfârși, domolește apele umflate și, împrăștiind norii îngrămădiți, aduce din nou soarele. Unindu-și străduințele, Cimotoe și Triton, desfac corăbiile

1 scopulo acuto;
 2 ipse levat tridenti,
 3 et aperit vastas syrtes,
 4
 5 et temperat æquor,
 6 atque perlabitur
 7 summas undas
 8 rotis levibus.
 9 Ac veluti sæpe
 10 quum seditio coorta est
 11 in magno populo,
 12 vulgusque ignobile
 13 sævit animis,
 14 jamque faces et saxa volant;
 15 furor ministrat arma:
 16 tum, si forte
 17 conspexere quem virum
 18 gravem pietate
 19 ac meritis,
 20 silent,
 21 adstantque auribus arrectis.
 22 Ille regit animos
 23 dictis,
 24 et mulcet pectora:
 25 sic cunctus fragor pelagi

dintre stâncile ascuțite; însuși Neptun le ridică
 cu tridentul, le deschide drum printre nisipi-
 șurile întinse, și lunecă pe deasupra valurilor
 cu roțile-i ușoare. Totuși, când isbucnește răs-
 coala în mijlocul unui popor și când sufletul
 norodului clocotește, torțele și pietrele sboară:

1 de stânca ascuțită ;
2 el însuși le ridică cu tridentul,
3 le deschide drum printre întinsele ni-
4 sipuri,
5 și potolește marea
6 și atinge
7 suprafața valurilor
8 cu roțile ușoare (ale carului său).
9 Și după cum adescori,
10 când s'a produs vreo răscoală
11 în sânul unui mare popor,
12 norodul de rând
13 se deslănțue în mânie
14 și torțele și pietrele zboară;
15 furia le dă arme:
16 atunci, dacă cumva
17 (răsculații) au zărit un om
18 însemnat prin pietate
19 și merite,
20 tac,
21 și stau cu urechile ciulite.
22 Acela stăpânește sufletele
23 cu vorbele sale,
24 și îmblânzește inimile:
25 astfel tot vuetul mării

din orice, furia îi face arme: dacă în acea clipă i se arată însă un om impunător prin virtuți și merite, mulțimea se oprește și ascultă cu urechile ciulite. Cu vorbele lui, el înfrânează sufletele și moaie inimile. Tot astfel se potoli și

1 cecidit,
 2 postquam genitor,
 3 prospiciens æquora,
 4 invectusque cœlo aperto,
 5 flectit equos,
 6 volansque curru secundo
 7 dat lora.
 8 Æneadæ defessi
 9 contendunt petere cursu
 10 littora quæ proxima
 11 et vertuntur ad oras Libyæ.
 12 Est locus
 13 in longo secessu:
 14 insulæ officit portum
 15 objectu laterum.
 16
 17 quibus omnis unda
 18 ab alto
 19 frangitur, scinditque sese
 20 in sinus reductos.
 21 Hinc atque hinc
 22 vastæ rupes,
 23 geminique scopuli
 24 minantur in cœlum
 25 sub vertice quorum

freamătul valurilor, după ce zeul porniad peste ape, își poartă caii, sub cerul înseninat, și, sbu-rând în caru-i ușor lasă slobode frânele.

Osteniți, Troenii se silesc acum să ajungă în grabă la țarmul cel mai apropiat și se îndreaptă spre malul Libiei. Intr'o scorbură adâncă se

- 1 s'a potolit,
 2 după ce tatăl (zeilor),
 3 privind peste valuri
 4 și purtat sub un cer luminat
 5 își întoarce caii,
 6 și sburând în caru-i iute
 7 sloboade hățurile.
 8 Tovarășii lui Enea obosiți
 9 se silesc să ajungă în cursa lor
 10 țârmurile ce le sunt mai aproape
 11 și se întorc spre malurile Libiei.
 12 Se află un loc
 13 într'o scobitură adâncă:
 14 o insulă formează (acolo) un port
 15 prin punerea de-a-curmezișul coaste-
 16 lor (sale),
 17 de care orice val
 18 (venit) din larg
 19 se frânge și se despică
 20 în șuvoae întoarse îndărăt...
 21 De amândouă părțile
 22 (sunt) stânci mari,
 23 și două stane
 24 amenință cerul,
 25 sub creștetul cărora

află un loc, din care o insulă face un port; venite din larg, valurile se frâng de coastele ei și, întorcându-se îndărăt, se despică în cercuri deoparte și de alta, se ridică stânci mari; doi colți amenință cerul; la picioarele lor, adăpo-

1 æquora tuta
 2 silent late;
 3 tum scena
 4 silvis coruscis
 5 desuper,
 6 nemusque atrum
 7 umbra horrenti
 8 imminet.
 9 Sub fronte adversa
 10 antrum
 11 scopulis pendentibus;
 12 intus aquæ dulces
 13 sediliaque saxo vivo,
 14 domus Nympharum.
 15 Hic non ulla vincula
 16 tenent naves fessas,
 17 anchora non alligat
 18 morsu unco.
 19 Æneas subit huc
 20 septem navibus collectis
 21 ex omni numero;
 22 ac Troes egressi
 23 magno amore telluris,
 24 potiuntur arena optata,

stite, apele stau nemișcate; deasupra se apleacă
 o perdea de păduri clătinate de vânt și un
 codru negru cu umbra-i deasă. În fund, sub
 niște stânci atârinate se află o peșteră, adăpost
 al Nimfelor, cu izvoare dulci și cu bănci tăiate
 în stâncă vie. Aici se odihneau corăbiile oste-

1 apele adăpostite
 2 sunt liniștite până departe;
 3 în afară de aceasta, o umbră
 4 (formată) de păduri fremătătoare
 5 (este) deasupra,
 6 și un codru negru
 7 cu umbra-i deasă
 8 se apleacă (peste port).
 9 Sub partea din față
 10 (este) o peșteră
 11 cu stânci ce atârnă;
 12 înăuntru sunt ape dulci
 13 și scaune (tăiate) în stânca vie,
 14 lăcaș al Nimfelor.
 15 Aici niciun lanț
 16 nu ține corăbiile ostenite,
 17 ancora nu le leagă
 18 cu mușcătura-i (dintele) întoarsă.
 19 Enea intră acolo
 20 cu șapte corăbii strânse
 21 din întregul număr;
 22 și Troenii ieșiți din corăbii
 23 cu mare dor de pământ,
 24 pun stăpânire pe nisipul râvnit

nite, fără să mai fie legate cu lanțuri sau cu ciocul încovoiat al ancorei. Aici sosește Enea cu cele șapte corăbii rămase din întreaga-i flotă; după ce au așteptat atâta uscatul, Troenii debarcă pe țărmul dorit și își întind pe nisip tru-

1 et ponunt in littore
 2 artus tabentes sale.
 3 Ac primum Achates
 4 excudit scintillam silici,
 5 suscepitque ignem foliis
 6 atque dedit circum
 7 nutrimenta arida,
 8 rapuitque flammam
 9 in fomite.
 10 Tum
 11 fessi rerum
 12 expediunt
 13 Cererem corruptam undis,
 14 armaque
 15 cerealia,
 16 parantque
 17 et torrere flammis
 18 et frangere saxo
 19 fruges receptas.
 20 Interea Æneas
 21 conscendit scopulum,
 22 et petit
 23 omnem prospectum late
 24 pelago,
 25 si videat qua

purile, de pe care șiroce apa sărată. Achates, cel
 dintâi, scapără scânteii dintr'o cremene, și a-
 prinde cu ele frunzele; strânge în jur ramuri
 uscate și dă drumul focului în vreascuri. Deși
 osteniți, Troenii scot din corăbii grâul stricat

- 1 și-și culcă pe țarm
 2 mădularele șiroinde de apă sărată.
 3 Și mai întâi Achate
 4 scoase o scânteie din cremene
 5 și prinse focul în frunze,
 6 și adună în jurul (focului)
 7 materii uscate,
 8 și primi flacăra
 9 în lemn uscat.
 10 Atunci (Troieni),
 11 deși oboșiți de aceste nenorociri,
 12 scot (din corăbii)
 13 grâul stricat de apă,
 14 și uneltele.
 15 necesare pâinii
 16 și se pregătesc
 17 să usuce la foc
 18 și să macine cu piatră
 19 grânele scăpate.
 20 In acest timp Enea
 21 se urcă pe o stâncă
 22 și cercetează
 23 toată priveliștea până departe
 24 peste mare,
 25 (cătând) dacă nu vede cumva

de apă și uneltele de făcut pâine, se pregătesc să usuce la foc boabele scăpate spre a le râșni apoi între pietre.

In acest timp, urcându-se pe o stâncă, Enea își rotește ochii peste întinsul mării ca să vadă

1 Anthea jactatam vento,
 2 biremesque Phrygias,
 3 aut Capyn aut arma Caici
 4 in puppibus celsis.
 5 Prospicit
 6 in conspectu
 7 nullam navem;
 8 tres cervos errantes littore;
 9 armenta tota
 10 sequuntur hos a tergo.
 11 et longum agmen
 12 pascitur per valles.
 13 Constitit hic,
 14 corripuitque manu arcum
 15 sagittasque celeres,
 16 tela quæ gerebat
 17 fidus Achates;
 18 sternitque primum
 19 ductores ipsos,
 20 ferentes capita alta
 21 cornibus arboreis;
 22 tum miscet
 23 vulgus et omnem turbam,
 24 agens telis
 25 inter nemora frondea.

de nu-l zărește aruncat de valuri pe Anteu,
 corăbiile troene, pe Capis sau armele lui Caicus
 din vârful pupelor. Nu i se arată însă nicio co-
 rabie în zare, ci numai trei cerbi rătăcind pe
 țarm; în urmă venia o turmă întreagă, păscând
 în lung șirag prin văi. Enea se oprește și luând

1 pe Anteu svârlit de vânt
2 și biremele troene,
3 sau pe Capis sau armele lui Caicus
4 pe pupele înalte.
5 El nu vede
6 în fața sa
7 nicio corabie,
8 (ci) trei cerbi rătăcind pe țărm;
9 turme întregi
10 îi urmează pe aceștia din spate
11 și un lung șirag
12 paște prin văi.
13 El se opri acolo,
14 și înșfăcă cu mâna arcul
15 și săgețile iuți,
16 arme pe care le purta
17 credinciosul Achate;
18 și culcă la pământ mai întâi
19 chiar pe cei din frunte
20 purtându-și capetele înalte
21 cu cornuri ca arborii;
22 apoi alungă
23 gloata și întreaga turmă (de cerbi),
24 isgonindu-i cu săgețile
25 în codrii frunzoși.

arcul și rezezele săgeți purtate de credinciosul Achate, culcă mai întâi la pământ pe cei trei înaintași ce-și purtau pe sus capetele cu ramuri ca niște copaci, puse apoi pe fugă întreaga turmă, urmărind-o cu săgețile-i în pădurile stufoase; și nici nu se opri înainte de a fi culcat

1 Nec absistit
2 priusquam victor
2 fundat humi
4 septem ingentia corpora,
5 et aequet numerum
6 cum navibus.
7 Hinc petit portum
8 et partitur
9 in omnes socios.
10 Deinde dividit vina
11 quæ bonus Acestes
12 onerarat cadis
13 littore Trinacrio,
14 herosque dederat
15 abeuntibus,
16 et mulcet dictis
17 pectora mœrentia:
18 „O socii,
19 neque enim sumus
20 ante
21 ignari malorum,
22 o passi
23 graviora,
24 Deus dabit finem
25 his quoque.

la pământ leşurile a şapte cerbi cât era numărul corăbiilor sale. Se întoarce apoi în port și își împarte vânatul între tovarăși; el le mai împarte și vinul pe care bunul Acestes îl încarcase în butoie pe țărmul Siciliei și li-l dăduse

1 Și nu încetă
 2 înainte ca, învingător,
 3 să nu fi răsturnat la pământ
 4 șapte trupuri uriașe
 5 și de a nu fi egalat numărul lor
 6 cu cel al corăbiilor.
 7 De acolo se duce în port
 8 și împarte (prada)
 9 între toți tovarășii (săi).
 10 Apoi împarte vinurile
 11 pe care bunul Acestes
 12 le încărcase în buți
 13 pe țarmul sicilian;
 14 și (pe care) eroul li-l dăduse
 15 în momentul plecării,
 16 și îmblânzește cu (aceste) vorbe
 17 inimile mâhnite:
 18 „O tovarăși,
 19 căci nici nu suntem (eram)
 20 și de mai înainte
 21 neștiutori de nenorociri.
 22 o voi ce-ați îndurat
 23 suferinți și mai mari,
 24 un zeu va pune sfârșit
 25 și la acestea.

În clipa plecării, mângâindu-le apoi astfel su-
 fletele întristate: „Tovarăși, nu de acum cu-
 noaștem nenorocirile; am îndurat altele și mai
 mari; un zeu o să le pună și lor capăt. Ați

- 1 Vos accestis
 2 et rabiem Scylleam,
 3 scopulosque sonantes
 4 penitus;
 5 vos experti
 6 et saxa Cyclopea;
 7 revocate animos,
 8 et mittite
 9 timorem mœstum.
 10 Forsan meminisse et hæc
 11
 12 juvabit olim.
 13 Per varios casus,
 14 per tot discrimina rerum,
 15 tendimus in Latium,
 16 ubi fata
 17 ostendunt sedes quietas,
 18 illic fas
 19 regna Trojæ resurgere.
 20 Durate et servate vosmet
 21 rebus secundis."
 22 Refert talia voce,
 23 ægerque ingentibus curis,
 24 simulat spem vultu,
 25 premit corde
 26 dolorem altum.

infruntat turbarea Scilei și stâncile ei răsună-
 toare până în adâncul apelor; ați infruntat și
 peștera Ciclopului, veniți-vă în fire și risi-
 piți-vă teama și durerea; într'o zi vă veți bu-

- 1 Voi v'ați apropiat
 2 și de turbarea Scilei
 3 și de stâncile răsunătoare
 4 în fundul (mării);
 5 voi ați cunoscut
 6 și stâncile Ciclopilor;
 7 căpătați-vă curajul
 8 și alungați
 9 teama cea tristă.
 10 Poate că a vă aminti și de aceste ne-
 11 norociri
 12 vă va face plăcere odată.
 13 Prin întâmplări felurite,
 14 prin atâtea deosebiri de împrejurări,
 15 ne îndreptăm spre Lațiu,
 16 unde soarta
 17 ne arată lăcașuri liniștite;
 18 acolo e îngăduț
 19 ca să învie regatul Troei.
 20 Stăruiți și păstrați-vă
 21 pentru lucruri (destine) fericite".
 22 El rostește astfel de cuvinte cu glasul
 23 și ros de griji mari
 24 arată speranța pe față,
 25 înăbușe în suflet
 26 o durere adâncă.

cura poate și de amintirea lor. Prin atâtea încercări, prin atâtea primejdii noi ne îndreptăm spre Lațiu, unde ursita ne făgăduiește o viață tihnită; acolo va fi îngăduit Troei să învie.

1 Illi
 2 se accingunt
 3 prædæ
 4 dapibusque futuris.
 5
 6 Deripiunt tergora costis,
 7 et nudant viscera,
 8 Pars secant in frusta,
 9 figuntque trementia
 10 verubus,
 11 alii locant athena
 12 littore,
 13 ministrantque flammæ.
 14 Tum revocant vires
 15 victu,
 16 fusique per herbam
 17 implentur Bacchi veteris
 18 ferinæque pinguis.
 19 Postquam fames exempta
 20 epulis,
 21 mensæque remotæ,
 22 requirunt
 23 longo sermone
 24 socios amissos.

Răbdați cu tărie și așteptați un viitor mai norocos“.

Astfel grăește Enea; ros de griji, el se arată încrezător și își înăbușe în suflet durerea. Tovarășii se încing să-și prepare ospățul din vânat; jupuesc peile de pe coastele cerbilor și le scot măruntaele; unii le taie în bucăți și, tremu-

- 1 Aceia (Troenii)
 2 se apleacă
 3 pentru pradă
 4 și pentru ospățul viitor (pentru a-l
 5 pregăti).
 6 Smulg pieile de pe coaste,
 7 desvelesc măruntaele.
 8 O parte taie vânatul în bucăți,
 9 și le înfige palpitânde
 10 în frigări;
 11 alții așează vasele de aramă
 12 pe țarm
 13 și întetesc focul.
 14 Apoi își împrăspătează puterile
 15 cu hrana,
 16 și, întinși în iarbă,
 17 se umplu de vin vechiu
 18 și de vânat gras.
 19 După ce foamea li se potoli
 20 prin ospăț,
 21 și mesele fură date la o parte,
 22 ei regretă
 23 într'o lungă convorbire
 24 pe tovarășii pierduți,

rătoare încă de viață, le înfig în frigări; alții pun pe țarm vasele de aramă sub care atâta focul. Își întremează astfel puterile, mâncând; culcați prin iarbă, beau vin vechiu și se ospătează din vânatul bogat. După ce-și astâmpără foamea și își strânseră mesele, stau mult de vorbă plângându-și tovarășii pierduți. So-

1 dubii
 2 inter spemque metumque,
 3 seu credant vivere,
 4 sive
 5 pati extrema,
 6 et vocatos
 7 non jam exaudire.
 8 Pius Æneas præcipue
 9 gemit secum
 10 nunc casum
 11 acris Orontei,
 12 nunc Amyci,
 13 et fata crudelia Lyci,
 14 fortemque Gyan,
 15 fortemque Cloanthum.
 16 Et jam finis erat,
 17 quum Jupiter
 18 despiciens summo æthere
 19
 20 mare velivolum,
 21 terrasque jacentes,
 22 littoraque,
 23 et populos latos,
 24 constitit sic vertice cœli,
 25 et defixit lumina
 26 regnis Libyæ.

văind între speranță și teamă, când îi cred vii, când îi cred morți și că nu le mai aud chemarea, Enea, mai ales, jelește în el soarta viteazului Oronte, a lui Amicus și cruda ursită a lui Licus și pe viteazul Gias și Cloantus.

1 împărțiți
 2 între speranță și teamă,
 3 fie că cred că trăesc,
 4 fie
 5 că au suferit ultimele nenorociri
 6 și că chemați
 7 nu-i vor mai auzi de acum înainte.
 8 Cucernicul Enea mai ales
 9 deplânge în sine
 10 acum soarta
 11 aprigului Oront,
 12 acum cea a lui Amicus
 13 și destinul crunt al lui Licus,
 14 și pe viteazul Gias
 15 și pe viteazul Cloanthus.
 16 Și era sfârșitul (convorbirii),
 17 când Jupiter,
 18 privind în jos din înălțimea văzdu-
 19 hului
 20 spre marea plină de pânze
 21 și spre ținuturile întinse,
 22 și spre țărături,
 23 și spre popoarele împrăștiate departe
 24 se opri astfel în creștetul cerului,
 25 și-și aținti privirile
 26 peste ținuturile Libiei.

Erau tocmai pe sfârșite, când privind din înaltul cerului marea plină de catarguri și pământurile întinse, și țărăturile și popoarele împrăștiate, Jupiter se opri în creștetul cerului și își ținti ochi peste ținuturile Libiei. Pe când

1 Atque Venus tristior
 2 et suffusa lacrymis
 3 oculos nitentes
 4 alloquitur illum
 5 jactantem tales curas
 6 pectore:
 7 „O qui regis
 8 imperiis æternis
 9 res
 10 hominumque deumque,
 11 et terres fulmine,
 12 quid tantum meus Æneas,
 13 quid Troes
 14 potuere committere in te,
 15 quibus passis
 16 tot funera
 17 cunctus orbis terrarum
 18 clauditur ob Italiam?
 19 Certe pollicitus
 20 hinc olim,
 21 a sanguine revocato Teucris,
 22 fore,
 23 annis volventibus,
 24 Romanos ductores,
 25 qui tenerent mare.

frământa în suflet aceste griji, mâhnită și cu ochii scăldați în lacrimi, Venus îi cuvântă astfel: „O tu ce cârmuești prin porunci veșnice soarta oamenilor și a zeilor și înspăimânți cu trăsnetul, ce crimă a putut săvârși față de tine fiul meu Enea, ce crimă au putut săvârși Tro-

1 Și Venus mai tristă (ca de obicei)
 2 și stropită de lacrimi
 3 cu ochi strălucitori
 4 îi vorbește
 5 (lui) care frământa astfel de griji
 6 în suflet:
 7 „O (tu) care cârmuești
 8 prin porunci străvechi
 9 lucrurile
 10 oamenilor și ale zeilor
 11 și-i înspăimânți prin trăsnet,
 12 ce crimă atât de mare Enea al meu,
 13 ce (crimă atât de mare) Troenii
 14 au putut săvârși împotriva ta,
 15 (ei), căroră, după ce au suferit
 16 atâtea nenorociri,
 17 întregul glob pământesc
 18 le este închis din pricina Italiei?
 19 desigur tu (ai) promis
 20 că de acum, cândva,
 21 din sângele întinerit al lui Teucer
 22 vor fi (vor ieși),
 23 după trecere de ani,
 24 Romanii stăpânitori (de neamuri),
 25 care să stăpânească marea

enii, pentruca, după ce au îndurat atâtea nenorociri, din pricina Italiei, să li se închidă întreg pământul? Tu ai făgăduit totuși că într-o zi din sângele întinerit al lui Teucer vor ieși, în scurgerea veacurilor atotstăpânitorii Romani, ce vor

1 qui terras
 2 ditione omni:
 3 quæ sententia
 4 vertit te, genitor?
 5 Rependens fata contraria
 6 fatis,
 7 solabar equidem hoc
 8 occasum
 9 tristesque ruinas Trojæ.
 10 Nunc eadem fortuna
 11 insequitur viros
 12 actos tot casibus:
 13 magne rex,
 14 quem finem laborum
 15 das?
 16 Antenor,
 17 elapsus mediis Achivis,
 18 potuit penetrare tutus
 19 sinus Illyricos
 20 atque regna intima
 21 Liburnorum,
 22 et superare
 23 fontem Timavi,
 24 unde it
 25 mare proruptum,

tine sub sceptrul lor toate pământurile și mă-
 rile; ce te face acum, tată, să-ți schimbi ho-
 tărîrea? Cumpănindu-le viitorul potrivit ne-
 norocirei de azi, mă mângâiam de căderea Troei
 și de jalnicele ei ruini. Aceiași soartă prigo-
 nește și acum pe voinicii ce au îndurat atâtea

1 care (să stăpânească) ținuturile
2 sub o supunere universală:
3 ce gând
4 te-a schimbat, o tată?
5 Cântărind destinele potrivnice
6 prin aceste destine,
7 mă mângâiam în adevăr prin aceasta
8 de căderea
9 și ruina jalnică a Troei.
10 Acum aceiași soartă
11 urmărește pe (acești) oameni
12 bântuiți de atâtea întâmplări:
13 mare rege,
14 ce sfârșit al suferințelor
15 dai?
16 Antenor,
17 scăpat din mijlocul Grecilor,
18 a putut străbate nevătămat
19 golful ilirice
20 și ținuturile lăuntrice
21 ale Liburnilor,
22 și să treacă
23 izvorul Timavului,
24 de unde pornește
25 (ca) o mare deslănțuită,

necazuri; rege, ce capăt sorocești nenorocirilor lor? Scăpând din mijlocul Grecilor, Antenor a putut străbate nesupărat în golful Ilirei și în ținuturile dinăuntru ale Liburnilor, a putut trece dincolo de izvorul Timavului, de unde se

1 per novem ora,
 2 cum vasto murmure
 3 montis,
 4 et premit arva
 5 pelago sonanti:
 6 tamen ille
 7 locavit hic urbem Patavi,
 8 sedesque Teucrorum,
 9 et dedit nomen genti,
 10 fixitque arma Troia:
 11 nunc compostus
 12 quiescit pace placida.
 13 Nos, tua progenies,
 14 quibus annuis
 15 arcem cœli,
 16 navibus amissis,
 17 (infandum!)
 18 prodimur
 19 ob iram unius,
 20 atque disjungimur longe
 21 oris Italis.
 22 Hic honos pietatis?
 23
 24 sic reponis nos
 25 in scepra?"

aruncă din munți ca o mare năvalnică prin nouă guri de odată și se revarsă peste câmpii cu valurile-i sgomotoase. El a reușit totuși să zidească orașul Patavium, și să statornicească un adăpost Troenilor, să-și dea numele poporului și să atârne, ca trofee, armele Troei. Li-

1 prin nouă guri
 2 cu un murmur mare
 3 al muntelui
 4 și acopere ogoarele
 5 cu valul lui răsunător:
 6 totuși acela (Antenor)
 7 a stabilit acolo orașul Patavium,
 8 și lăcașele Troenilor,
 9 și și-a dat numele neamului,
 10 și a atârnat (acolo) armele Troene:
 11 acum statornicit
 12 se odihnește într'o pace liniștită.
 13 Noi, odraslă a ta,
 14 căroră le îngădui
 15 lăcașul înalt al cerului,
 16 pierzându-ne corăbiile,
 17 (o nenorocire!)
 18 suntem trădați
 19 din pricina mâniei unei singure (zeițe)
 20 și suntem înlăturați departe
 21 de țărmurile italice".
 22 Aceasta e cinstea (răsplata) pie-
 23 tății?
 24 astfel ne statornicești tu
 25 în imperiul nostru?"

niștit, el se odihnește acum în pace adâncă; iar noi odraslele tale, deși ne-ai făgăduit de a fi în Olimp, dupăce, vai! ne-am pierdut corăbiile, lăsați pradă mâniei unei singure zeițe, suntem aruncați departe de țărmurile Italiei. Aceasta e răsplata credinței? Astfel ne reapezi în dom-

1 Sator hominum
 2 atque deorum,
 3 subridens olli vultu
 4 quo serenat
 5 cœlum tempestatesque,
 6 libavit oscula natæ;
 7 dehinc fatur talia:
 8 „Parce metu
 9 Cytherea:
 10 fata tuorum
 11 manent immota tibi:
 12 cernes urbem
 13 et mœnia promissa Lavini,
 14 feresque sublimem
 15 magnanimum Ænean
 16 ad sidera cœli,
 17 neque sententia vertit me.
 18 Hic (fabor enim tibi,
 19 quando hæc cura
 20 remordet te,
 21 et volvens longius
 22 movebo
 23 arcana factorum)
 24 geret ingens bellum Italia,
 25 contundetque

nie?“. Zâmbindu-i cu zâmbetul cu care înseni-
 nează cerul și furtunile, tatăl zeilor și al oame-
 nilor, își sărută părintește fiica și-i grăește ast-
 fel: „Liniștește-te, Citeree, ursita poporului tău
 rămâne neclintită; vei vedea cetatea și zidurile
 făgăduite ale Laviniului, și vei aduce tu însăși

1 Tatăl oamenilor
 2 și al zeilor,
 3 zâmbindu-i cu chipul
 4 ce înseninează
 5 cerul și furturile
 6 dădu sărutări fiicei sale;
 7 apoi rostește astfel de cuvinte
 8 „Nu te teme,
 9 Citerea,
 10 Iestinele alor tăi
 11 îți rămân neschimbate:
 12 vei vedea orașul
 13 și zidurile făgăduite ale Laviniului
 14 și vei înălța sus
 15 pe mărinimosul Enea
 16 a astrele cerului,
 17 și niciun gând nu m'a schimbat.
 18 Acesta (căci îți voi spune-o ție,
 19 deoarece grija aceasta
 20 te roade
 21 și desfășurând mai departe (viitorul)
 22 voi descoperi
 23 tainele destinelor)
 24 va purta un mare războiu în Italia,
 25 va zdrobi

pe mărinimosul Enea în lăcașurile Olimpului;
 hotărîrea mea a rămas neștrămutată. Fiindcă te
 roade însă grija, mă voi spovedi și spintecând
 viitorul îți voi descoperi tainele soartei: Enea
 va purta un crâncen războiu în Italia; va în-
 frâna popoare războinice și le va da orașe și

1 populos feroces,
 2 ponetque mores
 3 et mœnia viris,
 4 dum tertia æstas
 5 viderit regnantem Latio,
 6 ternaque hiberna
 7 transierint,
 8 Rutulis subactis.
 9 At puer Ascanius,
 10 cui nunc
 11 cognomen Iulo additur
 12 (erat Ilus,
 13 dum res Ilia
 14 stetit regno),
 15 explebit imperio
 16 triginta magnos orbes,
 17 transferetque regnum
 18 ab sede Lavini,
 19 mensibus volvendis,
 20 et munit Albam longam
 21 multa vi.
 22 Regnabitur hic jam
 23 ter centum annos totos
 24 sub gente Hectorea,
 25 donec regina sacerdos,

legi; trei veri îl vor vedea domnind în Lațiu și
 trei ierni vor trece după înfrângerea Rutulilor.
 Fiul său Ascanius, căruia i se spune acum și
 Iulus, — și i se spunea Ilus când dăinuia
 încă domnia Ilionului, — va stăpâni, lună

1 popoare războinice
 2) și va impune moravuri (legi)
 3 și ziduri oamenilor,
 4 până ce o a treia vară
 5 îl va fi văzut domnind în Lațiu,
 6 și trei ierni
 7 vor fi trecut,
 8 Rutulii fiind supuși.
 9 Însă copilul Ascanius,
 10 căruia acum
 11 îi e adăugată porecla de Iulus
 12 (era numit Ilus
 13 cât timp statul Ilionului
 14 a dăinuit în domnie)
 15 va umplea cu stăpânirea sa
 16 treizeci mari ani,
 17 lunile scurgându-se,
 18 și va transporta domnia
 19 de la scaunul Laviniului
 20 și va întări Alba longa
 21 cu multă putere.
 22 Se va domni acolo
 23 trei sute de ani întregi
 24 sub neamul lui Hector,
 25 până ce o regină preotcasă,

cu lună, treizeci de ani încheiați și își va strămuta reședința dela Lavinium și va întări Alba Longa cu ziduri puternice. Trei veacuri întregi, va domni aici neamul lui Hector, până

1 Ilia, gravis Marte,
 2 dabit partu
 3 prolem geminam.
 4 Inde Romulus,
 5 lætus tegmine fulvo
 6 lupæ nutricis,
 7 excipiet gentem,
 8 et condet mœnia Mavortia,
 9 dicetque Romanos
 10 de suo nomine.
 11 Ego pono his
 12 nec metas
 13 nec tempora rerum:
 14 dedi imperium sine fine.
 15 Quin aspera Juno,
 16 quæ nunc fatigat metu
 17 mare, terrasque,
 18 polumque,
 19 referet consilia in melius,
 20 fovebitque mecum
 21 Romanos
 22 dominos rerum,
 23 gentemque togatam,
 24 Sic placitum.

ce Ilia, o vestală de neam domnesc, din drago-
 stea-i cu Marte, va naște doi feți gemeni. Im-
 brăcat cu blana roșcată a lupoaicei ce-l hrănise,
 Romulus va alcătui un neam de strânsură, va
 clădi cetatea lui Marte și își va da numele Ro-
 manilor. Acestora eu nu le pun nici un hotar

- 1 Iliă, însărcinată de Marte,
 2 va da prin naștere
 3 o îndoită odraslă.
 4 Apoi Romulus,
 5 mândru de învelișul roșcat
 6 al lupoaicei ce l-a hrănit,
 7 va stăpâni neamul
 8 și va clădi zidurile lui Marte
 9 și va numi pe Romani
 10 dela numele său.
 11 Eu nu pun acestora
 12 nici hotare (la întindere),
 13 nici limite de timp:
 14 le-am dat o putere fără sfârșit.
 15 Pe lângă aceste, apriga Junonă,
 16 care acum ostenește cu frică
 17 marea și pământurile,
 18 și cerul
 19 își va schimba intențiile în mai bine
 20 și va ocroti cu mine
 21 pe Romani,
 22 stăpânii universului,
 23 și neamul cu togă.
 24 Astfel mi-a plăcut.

stăpânirii, nici un soroc: le-am hărăzit o putere fără margini. Chiar neînduplecata Junonă, care frământă astăzi cu frica ei și marea și pământul și cerul, își va îmblânzi gândul, împreună cu mine, ea va ocroti pe Romani, stăpânitorii lumii, neamul dător de legi. Aceasta e

1 Ætas veniet,
 2 lustris labentibus,
 3 quum domus Assaraci
 4 premet servitio
 5 Phthiam
 6 clarasque Mycenas,
 7 ac dominabitur Argis victis.
 8 Cæsar Trojanus
 9 nascetur pulchra origine,
 10 qui terminet
 11 imperium Oceano,
 12 famam astris,
 13 Julius, nomen demissum
 14 a magno Iulo.
 15 Tu segura
 16 accipies olim cœlo
 17 hunc onustum
 18 spoliis Orientis,
 19 hic vocabitur quoque
 20 votis.
 21 Tum sæcula aspera
 22 mitescent
 23 bellis positis.
 24 Fides cana, et Vesta,

voința mea. Va veni o vreme, în scurgerea veacurilor, când neamul lui Assaracus va supune Ftia, și strălucita Micene și va domni în Argosul învins. Din strălucitul sânge al Troenilor se va naște Cezar ce-și va întinde stăpânirea până la Ocean și faima până la stele: el se va

1 Va veni vremea,
 2 după scurgere de ani,
 3 când casa lui Assaeracus
 4 va ține în sclavie
 5 Ftia
 6 și strălucita Micenă
 7 și va domni peste Argienii învinși.
 8 Cezar troianul
 9 se va naște dintr'o strălucită obârșie,
 10 care o să-și împingă
 11 imperiul până la Ocean
 12 și faima până la astre,
 13 Iulius, nume tras
 14 dela marele Iulus.
 15 Tu fără grijă
 16 îl vei primi odată în cer
 17 pe acesta încărcat
 18 de prăzile Orientului;
 19 el va fi și invocat
 20 de urările (oamenilor),
 21 Atunci veacurile barbare
 22 se vor îmblânzi,
 23 războaiele încetând.
 24 Credința străveche și Vesta.

numi Iulius, după marele său strămoș Iulus. Scăpată de griji, tu însăși îl vei primi cândva în cer, încărcat de prăzile Răsăritului; oamenii îl vor invoca și pe dânsul în rugăciunile lor. Vremile cele cumplite se vor îmblânzi atunci; războaiele se vor curma. Credința străbună și

1 Quirinus cum fratre Remo
 2 dabunt jura.
 3 portæ diræ Belli
 4 claudentur ferro
 5 et compagibus arctis:
 6 Furor impius,
 7 sedens intus
 8 super arma sæva,
 9 et vinctus post tergum
 10 centum nodis ahenis,
 11 fremet horridus
 12 ore cruento“,
 13 Ait hæc,
 14 et demittit ab alto
 15 genitum Maia,
 16 ut terræ,
 17 utque novæ arces
 18 Carthagini
 19 pateant hospicio
 20 Teucris;
 21 ne Dido nescia fati
 22
 23 arceret finibus.
 24 Ille volat

Vesta, Quirinus cu fratele său Remus vor da
 legi lumii întregi; porțile temutului templu al
 războiului se vor închide cu puternice zăvoare de
 fer. Înăuntru, nelegiuita Vrajbă, pe o grămadă
 de arme cumplite, cu mâinile legate la spate cu
 o sută de noduri de aramă, groaznică, cu gura
 însângerată se va frământa neputincioasă“.

1 Quirinus cu fratele său Remus
 2 vor da legi;
 3 ușile crude ale (templului) războiului
 4 vor fi închise cu fierul
 5 și legături strânse;
 6 Discordia nelegiuită,
 7 șezând înăuntru
 8 peste arme crude
 9 și legată la spate
 10 cu o sută de noduri de aramă,
 11 va frementa groaznic
 12 cu gura-i însângerată".
 13 El rostește aceste
 14 și trimite de sus
 15 pe zeul născut din Maia,
 16 pentru ca ținuturile
 17 și noile cetăți
 18 ale Cartaginei
 19 să fie deschise ospetiei
 20 Troienilor;
 21 pentru ca nu cumva Didona neștiu-
 22 toare a destinului
 23 să nu-i împiedice dela hotarele (sale).
 24 Acela (Mercur) sboară

Zise, și din înaltul cerului trimite pe fiul Maei
 pentru ca țara și zidurile cele noi ale Cartagi-
 nei să adăpostească pe Troeni și pentru ca nu
 cumva, Didona, necunoscând ursitele, să nu-i
 alunge dela hotarele sale. Purtat de aripi,
 Mercur străbate văzduhul întins și se oprește

1 per aera magnum
 2 remigio alarum,
 3 ac citus
 4 adstitit
 5 oris Libyæ.
 6 Et jam facit jussa;
 7 Pœnique
 8 ponunt corda ferocia
 9 deo volente:
 10 regina in primis
 11 accipit animum quietum
 12 mentemque benignam
 13 in Teucros.
 14 At pius Æneas,
 15 volvens plurima
 16 per noctem,
 17 constituit,
 18 ut primum lux alma
 19 data est,
 20 exire,
 21 explorareque novos locos;
 22 quærere quas oras
 23 accesserit vento,
 24 qui teneant,
 25 hominesne,

curând pe țărmurile Libiei. Se grăbește să împlinească poruncile lui Jupiter. Din îndemnul lui, Punii își înfrânează pornirea cruntă și, mai ales regina e cuprinsă de bunătațe și blândețe față de Troeni.

In vremea aceasta, bătut peste noapte de

1 prin văzduhul larg
2 cu vâslirea aripilor,
3 și iute
4 se opri
5 pe țărmurile Libiei.
6 Și el își împlinește poruncile;
7 și Punii
8 își părăsesc firea lor crudă,
9 zeul voind-o:
10 regina mai ales
11 arată un suflet pașnic
12 și-un spirit binevoitor
13 față de Troieni.
14 Dar cucernicul Enea,
15 frământând mai multe (planuri)
16 în timpul nopții,
17 se hotărî,
18 de îndată ce lumina binefăcătoare
19 se arată
20 să iasă
21 și să cerceteze noile locuri;
22 să iscodească la ce țărmuri
23 a poposit pe vânt,
24 cine le locuiesc.
25 oameni

gânduri, de cum se ivesc zorile, Enea se pune să iasă și să iscodească locurile necunoscute. Pe ce țărmuri îl aruncase vântul? Pustiile, pe care le vedea dinaintea ochilor erau locuite oare de oameni sau de fiare? Voia să cerceteze și să

1 feræne
 2 (nam videt inculta),
 3 referreque sociis
 4 exacta.
 5 Occulit
 6 in convexo nemorum,
 7 sub rupe cavata,
 8 classem
 9 clausam circum arboribus
 10 atque umbris horrentibus.
 11 Ipse,
 12 comitatus uno Achate,
 13 graditur crispans manu
 14 bina hastilia ferro lato.
 15 Cui mater
 16 sese tulit obvia
 17 media silva,
 18 gerens os habitumque
 19 virginis,
 20 et arma virginis Spartanæ;
 21 vel qualis
 22 Harpalyce Threissa
 23 fatigat equos,
 24 prævertiturque fuga
 25 Eurum volucrum.

povestească tovarăşilor cele aflate. Işi adăposti
 deci flota într'o scobitură a pădurii, în văgăuna
 unei stânci, încercuită de copaci cu umbra
 deasă. Intovărăşit numai de Achate, el purcese
 apoi rotind în mână două sulii cu vârful lat

- 1 ori fiare,
 2 (căci vede locurile necultivate),
 3 și să prețuească tovarășilor
 4 cele descoperite.
 5 El ascunde
 6 în scobitura codrilor,
 7 sub o stâncă găunoasă
 8 flota
 9 închisă în jur cu arbori
 10 și cu o umbră deasă.
 11 El însuși,
 12 întovărășit numai de Achate,
 13 pășește săltând în mână
 14 două lănci cu fierul lat.
 15 Mama
 16 îi ieși în față,
 17 în mijlocul pădurii,
 18 purtând chipul și înfățișarea
 19 unei fecioare,
 20 și armele unei fecioare spartane;
 21 sau astfel cum
 22 Harpalyce din Tracia
 23 își mână caii,
 24 și întrece în fugă
 25 Eurul cel iute la sbor.

de fer. În mijlocul pădurii, deodată îi ieși înaintea maică-sa cu chipul, portul și armele unei fecioare spartane sau ca Harpalice din Troia, când își îndeamnă caii și întrece în goană sborul vântului Eurus. Imbrăcată ca de vânătoare,

1 Namque venatrix
 2 suspenderit humeris
 3 de more
 4 arcum habilem,
 5 dederatque ventis
 6 comam diffundere,
 7 nuda genu,
 8 collectaque nodo
 9 sinus fluentes.

10

11 Ac prior:

12 „Heus, juvenes, inquit,
 13 si vidistis forte hic
 14 quam mearum sororum
 15 errantem,
 16 succinctam pharetra
 17 et tegmine
 18 lyncis maculosæ,
 19 aut prementem clamore
 20 cursum apri spumantis,
 21 monstrate.“

22 Venus sic;

23 et contra

24 filius Veneris orsus sic:

25 „Nulla tuarum sororum

ea își atârnase pe umeri arcul ușor și-și lăsase
 pletele să-i fluture în vânt, cu genunchii goi
 și cu cutele largi ale rochiei prinse într'un nod.
 „Tinerilor, zise ea cea dintâi, spuneți-mi de
 n'ați văzut cumva rătăcind pe aici pe una din-

- 1 Căci ca vânătoare
 2 își atârnase de umeri
 3 după obicei
 4 un arc ce-i șade bine,
 5 și lăsase vânturilor
 6 să-i împrăstie pletele,
 7 goală până la genunchi
 8 și suflecată cu un nod,
 9 în ce privește cutele curgătoare (ale
 10 rochiei).
 11 Și ea (întâmpinându-l) mai întâi:
 12 „Vai“ tineri, zise ea,
 13 dacă ați văzut cumva pe aici
 14 pe vreuna din surorile mele
 15 rătăcind
 16 încinsă cu o tolbă
 17 și cu blana
 18 unui linx (rîs) cu pete pe el
 19 sau urmărind cu strigăt
 20 goana unui mistreț spumegat,
 21 arătați-mi-o.”
 22 Venus vorbi astfel;
 23 și la rîndul lui
 24 fiul Venerii începu astfel:
 25 „Niciuna din surorile tale

tre surorile mele cu tolba pe spate și cu o blană târcată de rîs, sau fugărind în chihote un mistreț inspumat?”. Astfel grăi Venus și fiul ei începu astfel: „N'am auzit, nici n'am văzut pe nici una din surorile tale, o fecioară —

1 audita neque visa mihi,
 2 o virgo,
 3 quam memorem te?
 4 namque vultus mortalis
 5 haud tibi,
 6 nec vox sonat
 7 hominem)
 8 o dea certe,
 9 an soror Phœbi
 10 an una
 11 sanguinis nympharum?
 12 quæcumque, sis felix,
 13 levesque nostrum laborem,
 14 et doceas tandem
 15 sub quo cœlo,
 16 in quibus oris orbis
 17 jactemur.
 18 Ignari hominumque
 19 locorumque
 20 erramus,
 21 acti huc vento
 22 et vastis fluctibus.
 23 Multa hostia cadet tibi
 24 nostra dextra
 25 ante aras.“

ce nume să-ți dau, căci nici chipul, nici glasul
 nu ți-i de muritoare. Ești negreșit o zeiță: ori
 sora lui Apolon sau vreo nimfă. Ori cine ai fi,
 fii-ne blnevoitoare, ogoae-ne suferința și spu-
 ne-ne sub ce soare și în ce parte a lumii am

1 n'a fost auzită sau văzută de mine,
 2 o fecioară,
 3 (căci) cum să te numesc pe tine?
 4 căci chip de muritor
 5 nu ai
 6 și glasul nu-ți sună
 7 ca la om:
 8 o, (tu care ești) cu siguranță zeiță,
 9 ori sora lui Febus,
 10 sau una
 11 din sângele nimfelor!
 12 ori cum ai fi, fii-ne prielnică
 13 și ușurează truda noastră,
 14 și arată-ne, însfârșit,
 15 sub ce cer,
 16 pe ce țărmuri ale globului
 17 suntem svârliți.
 18 Necunoscători și de oameni
 19 și de locuri,
 20 rătăcim,
 21 împinși aici de vânt
 22 și de valuri mari.
 23 Multe jertfe îți vor cădea
 24 (ucise) de mâna noastră dreaptă
 25 înaintea altarelor (tale).

fost aruncați? Fără să cunoaștem oamenii și locurile, rătăcim mânați aici de vânturi și de valuri. Multe jertfe îți vor aduce mâinile noastre pe altarele tale". Venus îi răspunde atunci.

1 Tum Venus:
 2 „Equidem haud me dignor
 3 tali honore.
 4 Mos est virginibus Tyriis
 5 gestare pharetram,
 6 vincireque alte suras
 7 cothurno purpureo.
 8 Vides regna punica,
 9 Tyrios et urbem Agenoris
 10 sed fines Libyci,
 11 genus intractabile bello
 12 Dido, profecta urbe Tyria,
 13 fugiens germanum,
 14 regit imperium.
 15 Injuria
 16 est longa,
 17 ambages longæ;
 18 sed sequar
 19 fastigia summa
 20 rerum.
 21 Sichæus,
 22 ditissimus agri Phœnicum,
 23 et dilectus magno amore
 24 miseræ.

„Nu sunt vrednică de astiel de cinste. Fecioarele tinere obișnuesc să poarte salbă și să-și încalțe până sus piciorul cu conduri de purpură. Ești în ținuturile puternice, printre Tirieni și în fața orașului lui Agenor; colo sunt hotarele Libienilor, neam năprasnic la războiu.

1 Atunci Venus:
2 „In adevăr, nu sunt vrednică
3 de o astfel de cinste.
4 E obiceiul la fecioarele tiriene
5 de a purta tolbă,
6 și a-și lega până sus pulpele
7 cu un coturn de purpură.
8 Tu vezi regatul punic,
9 pe Tirieni și orașul lui Agenor;
10 dar hotarele aceste sunt hotarele libice,
11 neam nepotolit la războaie.
12 Didona, plecată din orașul Tir,
13 fugind de frate-său,
14 deține puterea.
15 Nedreptatea (ce i s'a făcut)
16 e lungă (poveste),
17 amănuntele lungi;
18 dar voi urma
19 creștele cele mai însemnate
20 ale lucrurilor.
21 Sicheu,
22 cel mai bogat din ogorul Fenicienilor,
23 și iubit cu multă dragoste
24 de nenorocita,

Peste această împărăție domnește Didona, fugită din Tir de groaza fratelui său. Povestea nenorocirilor ei e lungă; îți voi aminti doar lucrurile de căpetenie. Bărbatul ei se numea Sicheu, cel mai bogat dintre Fenicieni, pe care biata Didona îl iubea cu o dragoste mare. Ta-

1 erat conjux huic:
 2 cui pater
 3 dederat intactam,
 4 jugaratque
 5 primis omnibus.
 6 Sed germanus Pygmalion.
 7 immanior scelere
 8 ante omnes alios,
 9 habebat regna Tyri;
 10 inter quos
 11 Furor
 12 venit medius.
 13 Ille impius
 14 atque cæcus amore auri,
 15 securus amorum germanæ,
 16 superat clam ferro
 17 ante aras
 18 Sichæum incautum;
 19 celavitque diu factum,
 20 et malus
 21 simulans multa
 22 lusit vana spe
 23 amantem ægram.
 24 Sed imago ipsa
 25 conjugis inhumati

tăl său i-o dăduse fecioară; se căsătoria pentru
 întâiași dată. Fratele său Pygmalion, cel mai
 nelegiuit dintre oameni, domnea peste Tir;
 vrajba isbucni însă între dânșii. Orbit de pa-
 tima de bani fără a mai ține seama de iubirea

1 era soțul acesteia;
2 tatăl
3 i-o dăduse fecioară,
4 și o căsătorise
5 sub primele prevestiri (întâia oară).
6 Dar fratele ei Pygmalion,
7 mai fioros prin crimă
8 decât toți ceilalți,
9 stăpânea regatul Tirului;
10 între care
11 Neînțelegerea
12 se puse la mijloc.
13 Acel om nelegiuit
14 și orbit de pofta de aur,
15 fără pășare de dragostea surorii sale,
16 îl ucide în taină cu fierul
17 în fața altarelor
18 pe Sicheu neprevenit;
19 și-și ascunse multă vreme fapta
20 și ticălosul,
21 simulând multe (minciuni),
22 a înșelat cu o zadarnică speranță
23 pe îndrăgostita mâhnită.
24 Dar vedenia însăși
25 a soțului neîngropat

surorii sale, nelegiuitul străpunse în ascuns cu pumnalul, în fața altarului, pe neprevăzătorul Sicheu și-și ascunse multă vreme crima și prin fel de minciuni o înșelă cu speranțe deșarte pe îndurerata lui soție. Chipul soțului

1 venit in somnis,
 2 attollens ora
 3 pallida modis miris;
 4 nudavit
 5 aras crudeles,
 6 pectoraque trajecta ferro,
 7 retexitque
 8 omne scelus cæcum domus.
 9 Tum suadet celerare fugam
 10 excedereque patria,
 11 recluditque tellure
 12 auxilium viæ
 13 veteres thesauros,
 14 pondus ignotum
 15 argenti et auri.
 16 Dido commota his
 17 parabat fugam
 18 sociosque.
 19 Quibus erat
 20 aut odium crudele
 21 aut metus acer tyranni,
 22 conveniunt:
 23 corripunt naves
 24 quæ paratæ forte,

neîngropat i se arătă însă în somn Didonei.
 Răsărîndu-i cu fața nespus de galbenă, el îi
 arătă altarul însângerat, pieptul străpuns de
 pumnai și-i descoperi astfel crima tăinuită în
 palat. O sfătui apoi să-și grăbească fuga și să-și
 părăsească patria și ca ajutor de pribegie îi

- 1 i-a venit în somn
 2 arătându-i fața
 3 palidă în chip ciudat;
 4 i-a desvelit
 5 altarele crude
 6 și pieptul străpuns de fer
 7 și i-a descoperit
 8 întreaga crimă ascunsă a casei.
 9 Apoi o sfătuește de a-și zori fuga
 10 și de a ieși din patrie
 11 și scoate din pământ
 12 ca sprijin al vieții
 13 vechi tezaure,
 14 grămadă necunoscută
 15 de argint și de aur.
 16 Didona sguduită de aceste lucruri
 17 își pregătea fuga
 18 și tovarăși (de drum).
 19 (Cei) care aveau
 20 sau o ură puternică
 21 sau o teamă aprigă de tiran
 22 se adună:
 23 pun mâna pe corăbii
 24 ce erau pregătite întâmplător,

descoperi ascunsă în pământ o veche comoară necunoscută din grămezi de aur și de argint. Ingrozită de aceste destăinuiri, Didona se pregăti de fugă și își strânse tovarăși; în jurul ei se adunară toți cei ce sau îl urau sau se temeau de tiran; ei pun mâna pe corăbiile ce tocmai se

1 onerantque auro.
 2 Opes avari Pygmalionis
 3 portantur pelago;
 4 femina
 5 dux facti.
 6 Devenere locos
 7 ubi cernes nunc
 8 ingentia mœnia,
 9 arcemque surgentem
 10 novæ Carthaginis,
 11 mercatique solum
 12 quantum
 13 possent circumdare
 14 tergo taurino
 15 Byrsam
 16 de nomine facti.
 17 Sed vos, qui tandem?
 18 aut a quibus oris venistis?
 19 quove tenetis iter?"
 20 Ille suspirans
 21 trahensque vocem
 22 ab imo pectore,
 23 talibus
 24 quærenti:
 25 „O Dea,

aflau gata de plecare și le încărcară cu aur. Avuțiile lacomului Pygmalion pornesc astfel pe mare; o femeie e căpetenia expediției: Au sosit aici, unde vei vedea peste puțin zidurile mari și cetățuia ce se înalță a tinerei Cartagine; au cumpărat o întindere de pământ atât de mare

1 și le încarcă cu aur.
2 Bogățiile lacomului Pygmalion
3 sunt duse pe mare;
4 o femeie
5 e conducătoare întreprinderii.
6 Au sosit în locurile
7 unde vei vedea acum
8 ziduri uriașe
9 și cetățuia ce se înalță
10 a Cartaginei noi
11 și au cumpărat o bucată de pământ,
12 atât de mare cât
13 ar putea înconjura
14 cu pielea unui taur,
15 loc numit Byrsa
16 dela numele acestui fapt.
17 Dar voi, cine sunteți în sfârșit?
18 de pe ce țărături ați venit?
19 și încotro țineți drumul?“
20 Acela suspinând
21 și scoțându-și glasul
22 din fundul pieptului,
23 (răspunse) prin astfel de cuvinte
24 celei ce-l întreba:
25 „O zeiță,

cât s'o poată cuprinde cu o piele de taur, de unde și numele cetățuiei de Byrsa. Dar voi cine sunteți? de pe ce țărături veniți? Incotro vă îndrumați?”. Intrebându-l astfel, suspinând, Enea îi răspunse din adâncul sufletului: „Zeiță,

1 si repetens a prima origine
 2 pergam,
 3 et vacet
 4 audire annales
 5 nostrorum laborum,
 6 Vesper componet diem,
 7 Olympo clauso ante.
 8
 9 Tempestas
 10 appulit sua forte
 11 oris Libycis
 12 nos vectos
 13 per diversa æquora
 14 antiqua Troja
 15 (si forte nomen Trojæ
 16 iit per vestras aures).
 17 Sum pius Æneas,
 18 notus fama
 19 super æthera,
 20 qui veho mecum classe
 21 penates raptos ex hoste.
 22 Quæro Italiam patriam,
 23 et genus ab summo Jove.
 24

de mi-ași începe povestea luând-o dela capăt,
 și de-ai avea răgaz să ne ascuți izvodul nenorocirilor noastre, luceafărul de seară ar izgoni ziua și ar închide porțile cerului înainte de a-l fi sfârșit. Porniți peste mări felurite de la străvechea Troe — de ți-a venit până la urechi

1 dacă reluând dela prima-i obârșie
2 ași duce (povestea mea)
3 și ai avea răgaz
4 să ascuți letopiseții
5 nenorocirilor noastre,
6 steaua de seară ar încheia ziua,
7 Olimpul fiind închis înainte (de a fi
8 terminat).
9 O furtună
10 ne-a împins din gustul său
11 pe țarmurile Libiei
12 pe noi purtați
13 pe mări felurite,
14 (plecați) din străvechea Troie,
15 (dacă cumva numele Troiei
16 a ajuns la urechile voastre).
17 Sunt cucernicul Enea,
18 cunoscut din faimă,
19 până peste aer (până la cer),
20 care duc cu mine cu flota
21 penajii smulși dela dușmani
22 Caut Italia, patria mea,
23 și neamul meu (purcede) dela înaltul
24 Jupiter.

numele Troei — o furtună ne-a împins din întâmplare pe țarmurile Libiei. Eu sunt Enea, a cărui faimă a mers până la cer și îmi duc în corăbii penajii scăpați din mâinile dușmanului. În Italia îmi caut o patrie iar neamul mi se trage din înaltul Jupiter. Supunându-mă soar-

1 Conscendi
 2 æquor Phrygium
 3 bis denis navibus,
 4 secutus fata data,
 5 dea matre
 6 monstrante viam.
 7 Vix septem,
 8 convulsæ undis Euroque,
 9 supersunt.
 10 Ipse ignotus,
 11 egens,
 12 pulsus Europa atque Asia,
 13 peragro deserta Libyæ."
 14 Nec Venus passa
 15 querentem
 16 plura,
 17 interfata est sic
 18 medio dolore:
 19 „Quisquis es,
 20 carpis auras vitales,
 21 haud invisus, credo,
 22 Cælestibus,
 23 qui adveneris
 24 urbem Tyriam.
 25 Perge modo

tei, și cu ajutorul mamei mele, zeița Venus, ce mi-a călăuzit drumul, am pornit pe marea frigană cu 20 de corăbii; din ele abia mi-au mai rămas șapte, zdrobite de valuri, de vânturi. Necunoscut, sărman, eu însumi rătăcesc prin aceste pustiuri ale Libiei, isgonit și din Europa

1 M'am imbarcat
 2 pe marea frigiană
 3 pe douăzeci (2×10) de corăbii.
 4 urmând destinele date,
 5 mama mea zeița
 6 arătându-mi drumul.
 7 Abia șapte (dintre aceste corăbii)
 8 sdruncinate de valuri și de Eurus
 9 au mai rămas.
 10 Eu însumi necunoscut,
 11 lipsit (de toate)
 12 isgonit din Europa și din Asia,
 13 străbat deșerturile Libiei."
 14 Și Venus nerăbdând
 15 ca el să se plângă
 16 mai mult,
 17 îl întrerupse astfel
 18 din mijlocul durerii:
 19 „Ori cine ai fi,
 20 respiri aerul hrănitor,
 21 nu fiind urît, creî,
 22 de zei,
 23 tu care sosești
 24 în orașul Tir.
 26 Înaintează numai

și din Asia". Nelăsându-l să se mai tânguiască, Venus îl întrerupse astfel în mijlocul jelan'ei lui:

„Oricine ai fi, de vreme ce-ai sosit la Cartagina, cred că sorbi suflarea vieții fără să fii dușmănit de zei. Apucă-o înainte, și du-te de aici

1 atque perfer te hinc
 2 ad limina reginæ.
 3 Namque nuntio tibi
 4 socios reduces,
 5 classemque relatam
 6 et actam in tutum,
 7 aquilonibus versis,
 8 ni parentes vani
 9 docuere frustra
 10 augurium.
 11 Adspice cyncos bis senos
 12 lætantes agmine,
 13 quos ales Jovis,
 14
 15 lapsa plaga ætherea,
 16 turbabat cælo aperto:
 17 nunc videntur
 18 longo ordine,
 19 aut capere terras,
 20 aut despectare
 21 jam captas.
 22
 23 Ut illis reduces
 24 ludunt alis stridentibus,

la pragul reginei. Căci te vestesc că ți s'au întors tovarășii și ți s'a înapoiat flota pusă la adăpost odată cu schimbarea vânturilor; ți-o vestesc, de nu m'au învățat în zadar înșelătorii mei părinți să tâlmăcesc sborul pasărilor. Friște la cele douăsprezece lebede vesele de a

- 1 și vino de aici
 2 la pragurile reginei.
 3 Căci te vestesc
 4 că tovarășii ți s'au întors,
 5 și că flota a fost adusă
 6 și pusă la adăpost,
 7 vânturile schimbându-se,
 8 numai dacă părinții mei mincinoși
 9 nu m'au învățat în zadar
 10 arta prezicerii.
 11 Privește aceste 12 lebede (2 × 6)
 12 veselindu-se în grup,
 13 ele, pe care pasărea lui Jupiter (vul-
 14 turul),
 15 slobozindu-se din plaja văzduhului
 16 le împrăștia în cerul senin,
 17 acum se arată
 18 într'un șirag lung
 19 sau pentru a se lăsa pe pământ
 20 sau pentru a privi de sus
 21 [(pământul) pe care se vor pune în
 22 curând.
 23 După cum ele întoarse
 24 se joacă cu aripile sgomotoase

se vedea laolaltă; repezindu-se asupra lor
 din înaltul văzduhului, un vultur le-a risi-
 pit adinioară pe cerul senin; uite-le cum se
 lasă pe pământ în lung șirag, sau își caută locul
 unde să se lase. Reîntoarse, ele se joacă foșnind
 din aripi, și se rotesc în aer, cântând; tot astfel

1 et cinxere polum
 2 cœtu,
 3 dedereque cantus,
 4 haud aliter tuæque puppes
 5 pubesque tuorum,
 6 aut tenet portum,
 7 aut subit ostia
 8 pleno velo.
 9 Perge modo,
 10 et dirige gressum,
 11 qua via ducit te.
 12 Dixit et avertens
 13 refulsit cervice rosea,
 14 comæque spiravere vertice
 15 odorem divinum ambrosiæ.
 16 Vestis defluxit
 17 ad imos pedes,
 18 et patuit
 19 incessu
 20 vera dea.
 21 Ille, ubi agnovit matrem,
 22 secutus est
 23 tali voce
 24 fugientem:
 25 „Quid! tu quoque,

și corăbiile și tinerii tăi tovarăși sau sunt în port sau intră acum cu pânzele întinse. Purcede deci și îndreaptă-te încotro te duce drumul acesta“.

Ea zise și întorcându-se, grumazul de tran-

- 1 și-au încins un cerc
2 în grup,
3 și au scos cântece,
4 nu altfel și corăbiile tale
5 și tinerimea tovarășilor tăi
6 sau ocupă portul,
7 sau intră în deschizătura (lui)
8 cu pânzele desfăcute.
9 Înaintează numai
10 și îndreaptă-ți pasul
11 unde te duce (acest) drum.
12 Spuse și întorcându-se,
13 străluci cu grumazu-i de trandafir
14 și pletele împrăștiate din creștetu-i
15 o dumnezeiască mireasmă de ambrozië.
16 Haina i se lăsă
17 până la picioare
18 și se arată
19 din mers
20 că e o adevărată zeiță.
21 El, când își recunoscă mama,
22 o urmări
23 cu astfel de vorbe
24 pe ea ce fugea:
25 „Ce! și tu

dafir îi străluci de lumină și de pe creștet păru-i
împrăștiată o dumnezească mireasmă de ambro-
zie; rochia îi căzu până pe picioare și din mers
se văzu că era într'adevăr o zeiță. Recunoscân-
du-și mama, Enea îi aruncă aceste cuvinte, în

1 **crædelis,**
 2 ludis toties natum
 3 falsis imaginibus?
 4 Cur non datur
 5 jungere dextram dextræ,
 6 ac audire et reddere
 7 voces veras?
 8 Incusat talibus,
 9 tenditque gressum
 10 ad mœnia.
 11 At Venus sepsit
 12 aëro obscuro
 13 gradientes,
 14 et dea circumfudit
 15 amictu multo nebulæ,
 16 ne quis posset cernere eos.
 17 neu quis contingere
 18 molirive moram
 19 aut poscere
 20 causas veniendi.
 21 Ipsa abit sublimis
 22 Paphum,
 23 lætaque revisit suas sedes,
 24 ubi templum

timp ce ea se îndepărta: „Și tu, crudo, îți înșeli
 fiul cu arătări mincinoase? De ce nu mi-i dat
 să-ți cuprind mâna în mâna mea și să-ți aud
 glasul adevărat și să-ți răspund ca un fiu?”.
 El o învinuește cu astfel de cuvinte și-și îndreptă
 pașii spre cetate. Venus învăluie însă pe
 drumeți în ceață, înfășurându-i într'o mantie

1 crudo,
2 îți înșeli de atâtea ori fiul
3 cu vedenii înșelătoare?
4 Pentru ce nu mi-i dat
5 de a-mi uni dreptă-mi cu dreptă-ți,
6 și de a asculta și răspunde
7 cuvinte adevărate?“
8 El o învinovățește cu astfel (de vorbe)
9 și își îndreaptă pasul
10 spre zidurile (orașului).
11 Dar Venus înconjură
12 cu un aer întunecos (ceața)
13 pe cei ce pășiau (Enea și Achate)
14 și zeița îi înveli
15 într'un văl des de ceață,
16 pentru ca nimeni să nu-i poată vedea
17 și nici nimeni să nu-i poată atinge,
18 sau să le pricinuiască o întârziere
19 sau să întrebe
20 de pricina venirii lor.
21 Ea însăși se duse pe sus
22 la Pafos,
23 și veselă își revăzu lăcașurile sale,
24 unde un templu

deasă de negură; ca să nu-i poată nimeni zări sau să se apropie de ei și să-i zăbovească din cale, întrebându-i de unde veneau. Ea însăși, urcându-se în văzduh, sbură spre Pafos, bucurată să-și revadă lăcașurile, unde cele o sută de altare ale templului său fumegă tămâia de

- 1 centumque aræ
 2 calent illi
 3 thure Sabæo,
 4 halantque
 5 sertis recentibus.
 6 Interea
 7 corripuere viam
 8 qua semita monstrat.
 9 Jamque
 10 ascendebant collem
 11 qui plurimus
 12 imminent urbi,
 13 adspectatque desuper
 14 arces adversas.
 15 Æneas miratur molem,
 16 quondam magalia
 17 miratur portas,
 18 strepitumque,
 19 et strata viarum.
 20 Tyrii ardentés instant:
 21 pars ducere muros,
 22 molirque arcem,
 23 et subvolvete saxa manibus;
 24 pars
 25 optare locum

Saba și împrăștiie mireasma ghirlănzilor proaspete. Intre aceste drumeții se porniră pe calea ce li se deschidea înainte, și se ridicară pe colnicul cel mai înalt dinaintea cetății, de pe care se văd zidurile din față. Enea se minunează de

1 și o sută de altare
2 se încălzesc (fumegă) pentru ea
3 de tămâie de Saba,
4 și împrăștie mireasmă
5 din ghirlănzile proaspete.
6 În acest timp (Enea și Achate)
7 străbătură drumul
8 pe unde îi duce cărarea.
9 Și acum
10 urcau colina
11 care foarte înaltă
12 domină orașul,
13 și de unde se văd de sus
14 clădirile din față.
15 Enea admiră clădirile,
16 unde odinioară (erau) colibe,
17 admiră porțile
18 și sgomotul
19 și pavagiile drumurilor.
20 Tirienii înflăcărați se îndeasă:
21 o parte ca să înalțe zidurile
22 și să clădească cetățuia,
23 și să rostogolească pietrele cu mâinile;
24 o parte
25 să-și aleagă locul (prielnic)

aceste palate odinioară bordeie; admiră porțile, zarva norodului și ulițele așternute cu piatră. Harnici, Tirienii zoresc; unii ridică zidurile, clădesc cetățuia, rostogolesc pietrele cu mâinile lor; alții își aleg un loc potrivit pentru casă

1 tecto,
2 et concludere sulco.
3 Legunt jura
4 magistratusque,
5 senatumque sanctum.
6 Hic alii effodiunt portus;
7 hic alii locant
8 fundamenta alta theatris,
9 exciduntque
10 rupibus
11 columnas immanes,
12 decora alta
13 scenis futuris.
14 Qualis labor
15 exercet apes
16 sub sole, æstate nova,
17 per rura florea,
18 quum educunt
19 fetus adultos gentis,
20 aut quum stipant
21 mella liquentia,
22 et distendunt cellas
23 dulci nectare
24 aut accipiunt onere
25 venientum.

și-l închid cu o brazdă. Își aleg judecători, magistrați și senatul cel sfânt. Unii sapă un puț, alții așează temeliele unui teatru și taie din stâncă uriașe colonne, podoabe mărețe pentru scena viitoare. Munca lor seamănă cu munca

1 pentru casă,
 2 și să-l închidă cu o brazdă.
 3 Aleg tribunale (judecători)
 4 și magistrați,
 5 și un senat sfânt.
 6 Aici unii sapă portul;
 7 aici alții așează
 8 temelii adânci pentru teatre,
 9 și scot
 10 din stânci
 11 uriașe coloane;
 12 podoabe înalte (mărețe)
 13 pentru scena viitoare.
 14 (Munca lor e) ca munca
 15 (pe care) o îndeplinesc albinele
 16 la soare, la întoarcerea verii,
 17 pe câmpiile înflorite,
 18 când scot afară
 19 roiul crescut al neamului lor,
 20 sau când îngrămădesc
 21 mierea lichidă,
 22 și umplu faguri
 23 cu dulce nectar
 24 sau primesc poverile
 25 celor ce sosesc,

albinelor, la începutul verii, la soare, pe câmpurile înflorite: unele duc roiurile albinelor tinere; altele strâng mierea lichidă și umplu fagurii cu dulcele ei nectar; altele primesc povara tovarășelor ce sosesc, sau înșirate la luptă,

1 aut, agmine facto
 2 arcent a præsepibus
 3 fucos, pecus ignavum.
 4 Opus fervet,
 5 mellaque fragrantia
 6 redolent thymo
 7 „O fortunati,
 8 quorum mœnia
 9 surgunt jam!“ ait Æneas,
 10 et suspicit fastigia
 11 urbis.
 12 Septus nebula
 13 (mirabile dictu!)
 14 se infert per medios,
 15 miscetque viris,
 16 neque cernitur ulli.
 17 Lucus lætissimus umbra
 18
 19 fuit in media urbe,
 20 quo loco Pœni
 21 jactati undis et turbine
 22 effodere primum signum
 23
 24 quod regia Juno

isgoneşc dela faguri leneşa turmă a trântorilor. Lucrul zoreşte şi mierea îmbălsămătoare miroase a cimbru. „Ferice de voi, că vi se înalţă zidurile, zise Enea, pornind spre acoperişurile clădirilor cetăţii.

Invăluit în ceaţă (lucru de necrezut), păşeşte

- 1 sau, strângându-se în grup,
2 alungă dela stupii lor
3 bondarii, turmă leneșe.
4 Lucrul fierbe,
5 mierea parfumată
6 miroase a cimbru
7 „O fericiților,
8 a căror ziduri
9 se și ridică!“ spune Enea,
10 și privește vârfurile (clădirilor)
11 orașului.
12 Învelit în ceață,
13 (lucru minunat de pomenit!)
14 străbate în mijloc
15 și se amestecă printre oameni
16 și nici nu-i văzut de cineva.
17 O dumbravă foarte plăcută prin um-
18 bra-i
19 se afla în mijlocul orașului,
20 în care loc Punii,
21 svârliți de valuri și vârtej,
22 scurmară din pământ mai întâi sem-
23 nul,
24 pe care regala Junonă,

printre Tirieni, se amestecă cu dânșii fără să fie zărit.

În mijlocul orașului se află o dumbravă cu umbră plăcută în locul în care, după ce au fost bătuți de valuri și de furtuni, Punii au scos din pământ capul unui cal aprig, semn pe care li-l arătase însăși Junona; el le prevestea că vor

1 monstrarat,
 2 caput equi acris:
 3 nam sic
 4 gentem fore
 5 egregiam bello,
 6 et facilem victu
 7 per sæcula.
 8 Dido Sidonia
 9 condebat hic Junoni
 10 templum ingens,
 11 opulentum donis
 12 et numine Divæ,
 13 cui limina ærea
 14 surgebant gradibus,
 15 trabesque nexæ ære
 16 cardo stridebat
 17 foribus ahenis.
 18 Nova res oblata
 19 in hoc luco
 20 leniit primum timorem;
 21 hic primum Æneas
 22 ausus sperare salutem.
 23 et confidere melius
 24 rebus afflictis.
 25 Namque, dum

fi vestiți la războaie și de-a-pururi bogăți. Aici
 Didona înălța un templu Junonei, plin de pe
 acum de daruri și de ocrotirea zeiței; o tindă
 de aramă se ridica pe treptele templului; și
 grinzile erau legate cu aramă și ușorii porților

1 li-l arătase,
 2 (anume) capul unui cal aprig
 3 căci astfel (indicase)
 4 că neamul va fi
 5 strălucit în războiu,
 6 și rodnic în grâne
 7 prin veacuri
 8 Didona din Sidon
 9 clădea aici Junonei
 10 un templu uriaș,
 11 bogat în daruri
 12 și prin protecția zeiței,
 13 în care praguri de aramă
 14 se înălțau peste trepte,
 15 și grinzi unite prin aramă,
 16 țâțâna scârția
 17 în porțile de aramă:
 18 O priveliște nouă oferită (lui Enea)
 19 în această dumbravă
 20 îi potoli mai întâi teama;
 21 aici pentru întâiași dată Enea
 22 îndrăzni să spere scăparea,
 23 și să se încreadă mai temeinic
 24 în situația lui nenorocită.
 25 Căci, în timp ce

de aramă gemeau. În această dumbravă i se arată pentru întâiași dată lui Enea o priveliște ce-i potoli frica; aici îndrăzni el mai întâi să prindă nădejde de scăpare și, în nenorocirea lui, să se încreadă într'un viitor mai bun. În

1 opperiens reginam,
 2 lustrat singula
 3 sub ingenti templo,
 4 dum miratur
 5 quæ fortuna sit urbi,
 6 manusque artificum
 7 inter se,
 8 laboremque operum,
 9 videt ex ordine
 10 pugnas Ilicas,
 11 bellaque
 12 jam vulgata fama
 13 per totum orbem,
 14 Atriden, Priamumque,
 15 et Achillem
 16 sævum ambobus.
 17 Constitit, et lacrymans:
 18 „Achate, inquit, quis locus,
 19 quæ regio in terris
 20 non jam plena
 21 nostri laboris?
 22 En Priamus!
 23 præmia sua
 24 sunt etiam hic laudi;
 25 sunt lacrymæ

timp ce, în aşteptarea reginei, privea cu deamănuntul minunățiile templului uriaș, în timp ce admira bogăția orașului, dibăcia meșterilor strânși la un loc și sporul lucrului, el zărește zugrăvite la rând, luptele troene și războaiele a căror faimă se împrăștiase în toată lumea, și

1 așteptând pe regină,
 2 privește toate pe rând
 3 sub templul uriaș,
 4 în timp ce admiră
 5 ce bogăție are orașul,
 6 și mâinile meșterilor
 7 (colaborând) între ele,
 8 și munca lucrărilor,
 9 vede (reprezentate) la rând
 10 luptele troiane,
 11 și războaiele,
 12 răspândită prin făimă
 13 peste întregul glob,
 14 pe Atride și pe Priam
 15 și pe Achile
 16 cel crud cu amândoi,
 17 se opri și plângând:
 18 „Achate, zise, ce loc
 19 ce ținut pe pământ
 20 nu e încă plin
 21 de nenorocirea noastră?
 22 Iată-l pe Priam;
 23 răsplăți
 24 se găsec chiar și aici pentru merit,
 25 sunt lacrimi

pe Atride și pe Priam și pe Achile, furios pe amândoi. Se opri și lăcrămând zise: „Mai e oare, Achate, vreun ținut care să nu fie plin de nenorocirile noastre? Uite Priam! Și în această țară depărtată meritul își are răsplata, se mai varsă lacrimi pentru suferinți, și dure-

1 rerum,
 2 et mortalia
 3 tangunt mentem.
 4 Solve metus:
 5 hæc fama feret tibi
 6 aliquam salutem."
 7 Ait sic,
 8 atque gemens multa,
 9 pascit animum
 10 pictura inani,
 11 humectatque vultum
 12 largo flumine.
 13 Namque videbat uti Graii,
 14 bellantes circum Pergama,
 15 fugerent hac,
 16 juvenus Trojana premeret;
 17 Phryges hac,
 18 Achilles cristatus
 19 instaret curru.
 20 Nec procul hinc
 21 agnoscit lacrymans
 22 tentoria Rhesi
 23 velis niveis,
 24 quæ Tydides cruentus

rile omenesti înduioşează sufletele. Alungă-ţi
 teama; fama Ilionului ne va aduce şi nouă scă-
 parea". El zice, şi suspinând dîn adânc îşi satură
 privirea cu aceste tablouri zadarnice; pe obraz
 îi curg şiroaie de lacrimi, căci vedea cum se
 luptau Grecii în jurul Troiei; aici ei fugeau ur-

1 pentru fapte
 2 și nenorocirile omenești
 3 înduioșează inima (locuitorilor).
 4 Izgonește temerile:
 5 această faimă îți va aduce
 6 vreo scăpare".
 7 El vorbește astfel
 8 și gemând de multe,
 9 își umple sufletul
 10 cu pictura zadarnică
 11 și-și stropește chipul
 12 cu un bogat șiroi.
 13 Căci vedea cum Grecii,
 14 luptându-se în jurul Pergamului,
 15 fugeau pe aici,
 16 (cum) tinerimea troiană îi alunga;
 17 (cum) Troienii (fugeau) dincolo,
 18 (cum) Achile cu creastă
 19 îi împingea cu caru-i.
 20 Și nu departe de acolo
 21 el recunoaște lăcrămând
 22 corturile lui Rhesus
 23 cu pânzele de zăpadă,
 24 pe care fiul lui Tideu plin de sânge

măriți de aproape de tinerimea Troiană, dincolo Frigienii, pe care-i fugăria din car Achile cel cu canaf pe coif.

Nu departe recunoaște plângând după albeața pânzelor corturile lui Rhesus, căzute de cum așipise în mâinile fiului lui Tideu: plin

1 vastabat multa cæde,
 2 prodita
 3 primo somno,
 4
 5 avertitque
 6 equos ardentés
 7 in castra,
 8 prius quam gustassent
 9 pabula Trojæ,
 10 bibissentque Xanthum.
 11 Alia parte Troilus fugiens,
 12 armis amissis,
 13 puer infelix,
 14 atque impar
 15 congressus Achilli
 16 fertur equis,
 17 resupinusque
 18 hæret curru inani,
 19 tenens tamen lora:
 20 cervixque comæque
 21 trahuntur huic per terram,
 22 et pulvis inscribitur
 23 hasta versa.
 24 Interea Iliades
 25 crinibus passis

de sângele vărsat, el le jefui și-i aduse în tabe-
 rele Grecilor caii focoși înainte de a fi păscut
 din pășunile Troei și de a fi băut din apa Xan-
 tului; în altă parte, după ce-și pierdu armele.
 Troilus fuge; tânăr necopt încă, nenorocitul a
 îndrăznit să se lupte cu Achile; răsturnat pe

1 le pustia cu mult măcel,
2 predate (de un trădător)
3 în timpul somnului dintâi (al lui
4 Rhesus)
5 și (de unde) își întoarce
6 caii focoși
7 în tabăra (Grecilor)
8 înainte de a fi gustat
9 din pășunile Troiei,
10 și de a fi băut din apa xantului.
11 În altă parte Troilus fugind,
12 armele pierzându-i-se,
13 tânăr nefericit,
14 și (deși) nepotrivit (în puteri)
15 atacându-l pe Achile,
16 e târît de caii (săi)
17 și răsturnat pe spate
18 atârnă de carul gol,
19 ținând totuși hățurile;
20 și grumazul și pletele
21 i se târăsc pe pământ,
22 și pulberea e brăzdată
23 de lancea întoarsă (a învingătorului).
24 În acest timp femeile troiene
25 cu părul despletit,

spate, spânzură de carul gol, ținând încă hățurile cailor ce-l duc; capul și pletele i se târăsc pe pământ și sulița, cu vârful în jos, lasă o dără prin praf. În altă parte niște femei troiene, cu părul despletit, se îndreptau spre templul

- 1 ibant ad templum
 2 Palladis non æquæ,
 3 tristesque suppliciter
 4 et tunsæ pectora palmis
 5 ferebant peplum.
 6 Diva aversa
 7 tenebat oculis fixos solo
 8 Achilles raptaverat ter
 9 Hectora
 10 circum muros Iliacos,
 11 vendebatque auro
 12 corpus exanimum.
 13 Tum vero
 14 dat ingentem gemitum
 15 ab imo pectore,
 16 ut conspexit spolia,
 17 ut currus,
 18 utque corpus ipsum
 19 amici,
 20 Priamumque
 21 tendentem manus inermes.
 22 Agnovit se quoque
 23 permixtum
 24 principibus Achivis,
 25 aciesque Eoas

mânioasei Palas; mâhnite, smerite, lovindu-și pieptul cu pumnii, ele duceau zeitei un peplum; neînduplecată, ea își ținuse însă privirite în pământ. Aiure, după ce-i târise de trei ori cadavrul în jurul zidurilor Troei, Achile vindea acum pe bani leșul neînsuflețit al lui Hector

- 1 mergeau la templul
 2 Minervei învrăjbite,
 3 și mâhnite smerit
 4 și lovindu-și pieptul cu mâinile
 5 îi duceau Zeiței o haină sfântă.
 6 Zeița cu capul întors
 7 își ținea ochii pironiți în pământ.
 8 Achile târâse de trei ori
 9 pe Hector
 10 în jurul zidurilor Troiei
 11 și vindea pe aur
 12 corpul neînsuflețit:
 13 Dar în acest moment Enea
 14 scoate un geamăt adânc
 15 din fundul inimii,
 16 când zări spoliile,
 17 când (zări) carul
 18 și când (zări) cadavrul însuși
 19 al prietenului (său)
 20 și pe Priam
 21 întinzându-și brațele neînarmate.
 22 Se recunosc și pe sine
 23 amestecat
 24 între fruntașii Acheilor
 25 și armatele răsăritene

Când zări veșmintele, carul și însuși cadavrul prietenului său, și pe Priam întinzându-și mâinile fără vlagă, Enea scoase un sfâșietor suspin din adâncul inimii. El se recunosc pe sine însuși învălmășit printre căpeteniile Grecilor și recunosc și oștile răsăritului și armatele ne-

- 1 et arma nigri Memnonis.
 2 Penthesilea furens
 3 ducit agmina Amazonidum
 4 peltis lunatis,
 5 bellatrixque
 6 subnectens cingula aurea
 7 mammæ exsertæ
 8 ardet
 9 in mediis millibus,
 10 virgoque audet
 11 concurrere viris.
 12 Dum hæc
 13 miranda
 14 videntur Æneæ Dardanio
 15 dum stupet, hæretque,
 16
 17 defixus in obtutu uno,
 18 regina Dido
 19 pulcherrima forma
 20 incessit ad templum,
 21 magna caterva juvenum
 22 stipante.
 23 Qualis Diana
 24 exercet choras
 25 in ripis Eurotæ

grului Memnon. Apriga Penthesilea conduce cetele Amazoanelor, cu scuturi în forma crâului nou. Cu o cingătoare de aur pe sub sânul gol, războinică fecioară se aruncă în vălmășagul luptătorilor, și, femeie, îndrăznește totuși și se lupte cu bărbați.

1 și armele negrului Memnon.
 2 Pentesilea înfuriată
 3 conduce cetele Amazoanelor
 4 cu scuturile în formă de lună,
 5 și războinică
 6 înodând o cingătoare de aur
 7 sub țâța-i desvelită
 8 arde
 9 în mijlocul a miilor (de luptători)
 10 și (deși) fecioară îndrăznește
 11 să se lupte cu bărbații.
 12 În timp ce aceste (tablouri)
 13 de admirat
 14 sunt privite de troianul Enea,
 15 în timp ce înmărmurește și se li-
 16 pește,
 17 prins într'o singură contemplație,
 18 regina Didona,
 19 foarte frumoasă la formă,
 20 înaintă spre templu,
 21 un mare alai de tineri
 22 încunjurând-o.
 23 Întocmai cum Diana
 24 conduce corurile
 25 pe țărmurile lui Eurotas

În timp ce Dardanul Enea privia aceste ta-
 blouri minunate și, incremenit nu-și mai lua
 ochii de la ele, regina Didona, atât de frumoasă
 la înfățișare, se îndreptă spre templu însoțită
 de un mare alai de tineri, întocmai ca Diana,
 când întinde hora pe țărmurile râului Eurotas-

1 aut per juga Cynthi,
 2 quam mille Oreades secutæ
 3 glomerantur
 4 hinc atque hinc.
 5 Illa fert pharetram
 6 humero,
 7 gradiensque
 8 supereminet omnes deas:
 9 gaudia pertentant
 10 pectus tacitum
 11 Latonæ.
 12 Talis erat Dido,
 13 talem læta se ferebat
 14 per medios,
 15 instans operi
 16 regnisque futuris.
 17 Tum resedit
 18 foribus Divæ,
 19 testudine media templi,
 20 septa armis,
 21 subnixaque alte
 22 solio.
 23 Dabat jura
 24 legesque viris,
 25 æquabatque partibus justis

sau pe înălțimile Cintelui cu o mie de nimfe
 ce se grămădesc în juru-i; pe umăr ea poartă
 tolba și mergând întrece în statură pe toate
 celelalte zâne, în timp ce bucuria încolțește în
 adâncul sufletului Latonei. Așa părea și Didona,
 așa părea și ea veselă în mijlocul poporului

1 sau vârfurile Cintului,
2 pe care o mie de Oreade urmându-
3 o încunjoară
4 de o parte și de alta.
5 Ea poartă o tolbă
6 pe umăr
7 și mergând
8 depășește pe toate zeițele:
9 bucuria pătrunde
10 inima tăcută
11 a Latonei
12 Astfel era Didona,
13 astfel veselă mergea
14 prin mijlocul (mulțimii)
15 îndemnând la lucru
16 și la (stabilirea) domniei viitoare.
17 Atunci se așază
18 la porțile zeiței
19 sub bolta din mijloc a templului,
20 încunjurată de arme
21 și sprijinită sus
22 pe un tron.
23 Ea împărțea dreptatea
24 și da legi oamenilor,
25 și împărțea în părți drepte

său îmbărbătându-i pe toți la lucru pentru întemeierea împărăției. Incunjurată de oșteni, se așază apoi la ușa templului, sub bolta din mijloc, pe un tron înalt. Pe când împărțea dreptatea, rostea legi cetățenilor, le rân-

1 aut trahebat sorte
 2 laborem operum,
 3 quum Æneas
 4 videt subito accedere
 5 magno concursu
 6 Anthea Sergestumque
 7 fortemque Cloanthum,
 8 aliosque Teucrorum,
 9 quos ater turbo
 10 dispulerat æquore,
 11 avexeratque penitus
 12 alias oras.
 13 Simul ipse obstupuit,
 14 simul Achates percussus
 15 lætitiæque metuque:
 16 ardebant avidi
 17 conjungere dextras;
 18 sed res
 19 incognita
 20 turbat animos.
 21 Dissimulant,
 22 et amicti nube cava,
 23 specularantur quæ fortuna
 24 viris,
 25 quo littore

duia tuturor deopotrivă, sau trăgea la sort,
 partea lor de muncă, Enea zărește, deodată, so-
 sind cu mare alai, pe Anteu, Sergestus și pe
 viteazul Cloantus și pe ceilalți Troeni, pe care
 furtuna îi împrăștiase pe mare și îi împin-
 sese, departe, pe alte tărâmurî. Rămaseră

1 sau trăgea la sort
2 munca lucrărilor,
3 când Enea
4 vede pe neașteptate că se apropie
5 cu un mare alai
6 Anteu și Sergeste
7 și viteazul Cloant,
8 și alți Troieni,
9 pe care furtuna cea neagră
10 îi împrăștiase pe mare,
11 și îi luase departe
12 pe alte țarmuri.
13 Și el însuși încremeni,
14 și Achate fu cuprins
15 de bucurie și teamă:
16 ardeau nerăbdători
17 să-și strângă dreptele;
18 însă situația
19 nelămurită încă
20 le tulbură mințile.
21 Ei se ascund,
22 și înveliți în ceața deasă,
23 observă care-i soarta
24 (acestor) oameni,
25 pe ce țarm

încremeniți; cuprinși de bucurie și de teamă, el și Achates ardeau de nerăbdare de a-și îmbrățișa tovarășii; nesiguranța soartei ce-i aștepta le tortura însă sufletele. Se stăpânesc deci și învăluiți în negura lor, așteaptă să vadă care e soartă Troenilor, pe ce țarm

1 linquant classem,
 2 quid veniant:
 3 nam lecti cunctis navibus
 4 ibant orantes veniam
 5 et petebant templum
 6 clamore.

7 Postquam introgressi,
 8 et copia data
 9 fandi coram,
 10 Ilioneus maximus
 11 cœpit sic pectore placido:

12 „O regina,
 13 cui Jupiter dedit
 14 condere urbem novam,
 15 frenareque justitia
 16 gentes superbas,
 17 Troes miseri,
 18 vecti ventis
 19 omnia maria,
 20 oramus te:
 21 prohibe ignes infandos
 22 a navibus!
 23 parce generi pio,
 24 et adspice propius

și-au lăsat flota și la ce au venit, căci aleși din
 toate corăbiile se îndreptau, în zarva mulțimii,
 spre templu cerând îndurare. După ce intrară
 înăuntru, și li se dădu voie să vorbească, Ilioneu,
 ca cel mai bătrân, începu să cuvânteze astfel
 cu glas domol:

1 își lasă flota,
2 de ce vin:
3 căci aleși de pe toate corăbiile
4 veneau să ceară protecție
5 și se îndreptau spre templu
6 cu strigăte.
7 După ce intrară,
8 și dându-li-se putința
9 de a vorbi în față (reginei)
10 Ilioneu cel mai bătrân
11 începu astfel cu suflet potolit:
12 „O regină,
13 căreia Jupiter i-a dat
14 să clădească un oraș nou,
15 și să înfrâne prin justiție
16 neamuri trufașe,
17 noi, Troieni nefericiți,
18 împinși de vânturi
19 pe toate mările,
20 te rugăm:
21 ferește focurile nelegiuite
22 dela corăbiile (noastre)!
23 cruță un neam cucernic
24 și privește mai de aproape

„O regină, căreia Jupiter ți-a hărăzit să clădești o cetate nouă și să pui sub jugul legii neamuri trufașe, noi, niște bieți Troeni împinși de vânturi pe toate mările, te rugăm să nu îngădui să ni se dea foc corăbiilor: ar fi o neleguire; cruță un popor credincios și ascultă mai

1 nostras res.
 2 Nos non venimus
 3 aut populare ferro
 4 Penates libycos,
 5 aut vertere ad littora
 6 prædas captas:
 7 ea vis non animo,
 8 nec superbia tanta
 9 victis.
 10 Est locus,
 11 Graii dicunt Hesperiam
 12 cognomine,
 13 terra antiqua,
 14 potens armis
 15 atque ubere glebæ;
 16 viri Ænotri coluere:
 17 nunc fama
 18 minores
 19 dixisse gentem Italiam,
 20 de nomine ducis.
 21 Cursus fuit huc:
 22 quum nimbosus Orion
 23 assurgens
 24 fluctu subito

de aproape păsurile noastre. Noi nu venim cu
 sabia în mână ca să jefuim țara Libiei și să
 ducem la țarm prăzile luate. Nu hrănim în su-
 flete o astfel de îndrăsneală și nu li se cuvine
 unor învinși o astfel de trufie. E un ținut, pe
 care Grecii îl numesc Hesperia, pământ stră-
 vechiu, puternic prin arme și prin bogăția țā-

- 1 sau să distrugem prin fier
 2 lucrurile noastre (cine suntem).
 3 Noi n'am venit
 4 Penații libieni,
 5 sau să luăm la țarm
 6 prăzi răpite:
 7 această samavolnicie nu ne e în suflet,
 8 și nicio trufie atât de mare
 9 nu e în niște învinși.
 10 Este un loc,
 11 Grecii îi spun Hesperia
 12 cu numele,
 13 pământ străvechiu,
 14 puternică prin arme
 15 și prin rodnicia gliei;
 16 oameni Enotri au locuit-o:
 17 acum faima (spune)
 18 că urmașii
 19 au numit neamul Italia,
 20 după numele unui conducător.
 21 Drumul nostru era acolo;
 22 când norosul Orion
 23 ridicându-se
 24 cu un val neasteptat

rinii; odinioară îl locuiau Enotrii; acum se
 spune că urmașii îl numesc Italia dela numele
 uneia dintre căpetenii. Acolo ne era drumul:
 când ploiosul Orion răsărind dintre valuri ne-a
 împins în niște vaduri ascunse, și cu ajutorul
 vânturilor năprasnice, învinși de valuri, ne-au

1 tulit
 2 in vada cæca,
 3 dispulitque penitus
 4 Austris procacibus
 5 perque undas
 6 perque saxa invia,
 7 salo superante:
 8 pauci adnavimus huc
 9 vestris oris.
 10 Quod hoc genus hominum?
 11 quæve patria tam barbarâ
 12 permittit hunc morem?
 13 Prohibemur
 14 hospitio arenæ,
 15 cient bella,
 16 vetantque consistere
 17 prima terra.
 18 Si temnitis genus humanum
 19 et armâ mortalia
 20 at sperate deos
 21 memores
 22 fandi atque nefandi.
 23 Æneas erat rex nobis,
 24 quo alter nec fuit
 25 justior pietate,

împins peste ape pe niște stânci neumblate;
 puțini dintre noi am ajuns până la țărmurile
 voastre. Dar de ce neam de oameni sunt ele
 locuite? Ce țară atât de barbară îngăduie ast-
 fel de obiceiuri? Ni se tăgăduiește ospitalitatea
 țărmului; locuitorii porucesc cu războiu împo-

1 ne-a adus
2 în vaduri de nisip nevăzute
3 și ne-a împrăștiat cu totul
4 cu ajutorul vânturilor furioase
5 și pe valuri
6 și pe stânci fără ieșire,
7 marea învingându-ne sforțările,
8 puțin am înotat până aici
9 la țărmurile voastre.
10 Ce e acest neam de oameni?
11 sau ce nație atât de barbară
12 îngăduie acest obicei?
13 Suntem oprii
14 dela adăpostul nisipului,
15 ne provoacă la luptă,
16 ne opresc să debarcăm
17 pe primul pământ (întâlnit)
18 Dacă disprețuiți neamul omenesc
19 și armele oamenilor,
20 țineți cel puțin seama că zeii
21 își amintesc
22 de ce e bine și de ce e rău.
23 Enea ne era rege,
24 decât care n'a fost altul
25 mai drept prin pietate,

triva noastră și ne opresc să poposim pe cel
dintâi țărm pe care aici l'am întâlnit. Dacă
disprețuiți omenia și armele oamenilor, teme-
ți-vă însă de zei ce-și aduc aminte de bine și
de rău. Ca rege aveam pe Enea, de cât care n'a
fost altul mai drept, mai cucernic și mai aprig

1 nec major bello
 2 et armis.
 3 Si fata servant quem virum,
 4
 5 si vescitur aura ætherea,
 6
 7 neque occubat adhuc
 8 umbris crudelibus,
 9 non metus,
 10 nec pœniteat te
 11 certasse priorem officio.
 12
 13 Urbes arvaque
 14 clarusque Acestes
 15 a sanguine trojano
 16 sunt et
 17 regionibus Siculis.
 18 Liceat subducere
 19 classem quassatam ventis,
 20 et aptare
 21 trabes silvis,
 22 et stringere remos,
 23 ut, si datur
 24 tendere Italiam,
 25 sociis et rege recepto,

la războae. Dacă soarta ni l-a scăpat, de mai
 respiră încă și nu doarme printre umbrele
 morții, nu ne temem că ai să te căești de-
 vei îndatora tu mai întâi. În ținuturile Siciliei
 avem cetăți și ogoare și pe strălucitul Acestes

1 nici mai mare prin războiu
2 și arme.
3 Dacă destinele ni l-au păstrat pe acest
4 erou,
5 dacă se hrănește (respiră) cu aerul
6 eterat
7 și nu e încă culcat
8 în umbrele crude,
9 țesma nu e (îngăduită),
10 și n'ai să te căești
11 de a fi râvnit de a fi cea dintâiu în
12 (a-i face) serviciu.
13 Orașe și ogoare
14 și strălucitul Aceste
15 ieșit din sânge troian
16 ne sunt nouă (îi avem)
17 în ținuturile Siciliei.
18 Să ni se îngădue să tragem (pe uscat)
19 flota bătută de vânturi
20 și să innădim
21 scânduri din pădurile voastre;
22 și să tăiem vâsle,
23 pentru ca, de ne e dat
24 să ne îndreptăm spre Italia,
25 găsindu-ne tovarășii și regele,

din sânge troian. Să ne fie numai îngăduit de a ne trage pe țărm corăbiile sdruncinate de vânturi, de a le pune bârne tăiate din pădurile voastre și de a le reteza Iopeți. De ni-i dat să ajungem în Italia, găsindu-ne pe rege și pe

1 petamus læti
 2 Italiam Latiumque.
 3 At sin
 4 salus absumpta,
 5 et pontus Libyæ
 6 habet te,
 7 pater optime Teucrum,
 8 nec spes Iuli
 9 restat jam,
 10 petamus saltem
 11 freta Sicaniæ
 12 sedesque paratas,
 13 unde advecti huc,
 14 regemque Acesten.“
 15 Ilioneus talibus:
 16 cuncti Dardanidæ
 17 fremebant simul ore.
 18 Tum Dido,
 19 demissa vultum,
 20 profatur breviter:
 21 „Solvite metum corde,
 22 Teucrici,
 23 secludite cura.
 24 Dura res

tovarăși, să ne îndreptăm atunci veseli spre
 Italia și spre Latium; de ni s'a luat speranța scă-
 părții, și de te-au înghițit, bunule părinte al
 Troenilor, valurile Libiei, și nu ne-a mai ră-
 mas nici nădejdea în Iulus, atunci să ne în-
 dreptăm cel puțin spre marea Siciliei la locu-

1 să pornim veseli
2 spre Italia și Lațiu.
3 Dar dacă
4 scăparea ni-i luată
5 și marea Libiei
6 te are pe tine, (te-a înghițit pe tine),
7 tată bun al Troenilor,
8 și nici speranța lui Iulus
9 nu mai rămâne,
10 să ne îndreptăm cel puțin
11 spre mărele Siciliei
12 și spre lăcașurile pregătite (pentru noi)
13 de unde am fost aduși aici,
14 și la regele Aceste".
15 Ilioneu (vorbi) cu astfel de cuvinte:
16 toți Troienii
17 murmurau în același timp din gură.
18 Atunci Didona,
19 cu fața plecată,
20 vorbește pe scurt:
21 „Alungați teama din suflet,
22 Troieni,
23 dați la o parte grijele.
24 O aspră nevoie

înțele pregătite, din care am venit aici, și la regele Aceste". Astfel vorbi Ilioneu și toți Troenii îl aprobau murmurând.

Atunci Didona, cu ochii în pământ, le răspunde în puține cuvinte. „Troeni, lăsați la o parte teama; nu vă îngrijorați. Cruda nevoie a

- 1 et novitas regni
 2 cogunt me moliri talia
 3 et tueri late
 4 custode
 5 fines.
 6 Quis nesciat
 7 genus Æneadum,
 8 quis urbem Trojæ,
 9 virtutesque, virosque
 10 aut incendia belli tanti?
 11
 12 Pœni, non gestamus
 13 pectora adeo obtusa,
 14 nec sol jungit equos
 15 tam aversus ab urbe Tyria.
 16
 17 Seu vos optatis
 18 magnam Hesperiam
 19 arvaque Saturnia.
 20 sive
 21 fines Erycis
 22 regemque Acesten,
 23 dimittam tutos
 24 auxilio,

unei domnii ce începe mă silește să iau astfel de măsurii și să-mi păzesc cu ostași până de parte hotarele țării. Cine n'a auzit de neamul urmașilor lui Enea, cine nu știe de cetatea Troei, și de vitejia acestor eroi, și de dezastrea unui războiu atât de mare? Noi, Punii, nu suntem atât de întunecați la minte și nici soare'

1 și noutatea regatului meu
 2 mă silesc să i-au astfel de măsuri
 3 și să apăr până departe
 4 prin păzitori
 5 hotarele.
 6 Cine (ar putea) să nu cunoască
 7 neamul tovarășilor lui Enea,
 8 cine (să nu cunoască) orașul Troia,
 9 faptele viteze și eroii
 10 sau dezastrele unui războiu atât de
 11 mare?
 12 Puni, noi nu avem
 13 suflete atât de întunecate,
 14 și nici soarele nu-și înhamă caii
 15 atât de departe de orașul tirian (Car-
 16 tagina).
 17 Fie că doriți
 18 să ajungeți în marcea Hesperie,
 19 și în ogoarele lui Saturn,
 20 fie (că voi doriți să ajungeți)
 21 la hotarele Eryxului,
 22 și la regele Aceste,
 23 vă voi trimite în siguranță
 24 cu un ajutor,

nu-și înhamă caii atât de departe de orașul
 nostru tirian. Fie că doriți să plecați în Hes-
 peria cea mare și spre ținuturile lui Saturn,
 fie că doriți să mergeți în țara Erixului și la
 regele Aceste, eu vă voi lăsa să plecați ne-
 supărați și vă voi ajuta. De voiți însă să vă

1 juvaboque opibus.
 2 Vultis et
 3 considerare pariter mecum
 4 his regnis?
 5 Urbem quam statuo
 6 est vestra:
 7 subducite naves:
 8 Tros Tyriusque
 9 agetur mihi
 10 nullo discrimine.
 11 Atque utinam
 12 rex Æneas ipse
 13 compulsus eodem noto,
 14 afforet!
 15 Equidem
 16 dimittam
 17 certos per littora
 18 et jubebo lustrara
 19 extrema Libyae
 20 si ejectus
 21 errat quibus silvis
 22 aut urbibus."
 23 Arrecti animum his dictis,
 24 et fortis Achates
 25 et pater Æneas

sălășluiți cu mine în aceste ținuturi, orașul pe care-l clădesc e și al vostru; trageți pe țarm corăbiile; voi privi la fel pe Troeni și pe Tirieni. Să dea Domnul ca, împins de același vânt, să vină și însuși regele vostru Enea! Voi trimite cercetași dea lungul țarmului și le voi porunci

- 1 și vă voi ajuta cu mijloacele mele.
 2 Voiți și voi
 3 să vă sălășluiți împreună cu mine
 4 în acest regat?
 5 Orașul pe care-l întemeiez
 6 este al vostru:
 7 trageți la țarm corăbiile:
 8 Troianul și Tirianul
 9 va fi tratat de mine
 10 fără deosebire.
 11 Și o, dacă
 12 regele Enea însuși
 13 împins de același vânt
 14 ar fi de față!
 15 De sigur
 16 voi trimite (în toate părțile)
 17 (oameni) siguri de-a-lungul țarmului,
 18 și voi porunci să străbată
 19 până la capătul Libiei
 20 (ca să vadă) dacă, aruncat (pe țarm),
 21 rătăcește în vreo pădure
 22 sau prin vreun oraș".
 23 Inviorați la suflet prin aceste vorbe,
 24 și viteazul Achate
 25 și tatăl Enea

să iscodească până la capătul Libiei ca să vadă dacă nu cumva, aruncat pe țarm, rătăcește prin păduri sau prin oraș".

Insufleșiți la auzul acestor cuvinte și Enea și viteazul Achate ardeau de nerăbdarea de a sfâșia vâlul de ceață ce-i înconjura. Achate,

1 ardebant jamdudum
 2 crumpere nubem
 3 Achatēs prior
 4 compellat Æneam:
 5 „Nate dea,
 6 quæ sententia
 7 surgit nunc animo?
 8 Vides omnia tuta,
 9 classem sociosque receptos
 10 unus abest,
 11 quem ipsi
 12 vidimus submersum
 13 in medio fluctu:
 14 cetera respondent
 15 dictis matris.“
 16 Vix fatus erat ea,
 17 quum nubes circumfusa
 18 se scindit repente,
 19 et purgat
 20 in æthera apertum.
 21 Æneas restitit
 22 refulsitque in luce clarā,
 23 similis deo
 24 os humerosque:
 25 namque genitrix ipsa

cel dintâi spune lui Enea: „Fiu al zeiței, ce ho-
 tărîre iei acum? Vezi totul ne-a ieșit cu bine,
 ne-am regăsit flota și tovarășii, doar unul lip-
 sește, pe care l-am văzut noi înșine scufundân-
 du-se în valuri; toate celelalte se potrivesc cu

1 ardeau de mult
 2 să iasă din ceață.
 3 Achate mai întâi
 4 îi spune lui Enea:
 5 „Născutule din zeiță,
 6 ce intenție
 7 ți se ridică acum în suflet?
 8 Vezi toate în ordine,
 9 flotă și tovarășii găsiți,
 10 unul singur lipsește,
 11 pe care noi înșine
 12 l'am văzut scufundat
 13 în mijlocul valurilor:
 14 toate celelalte răspund
 15 vorbelor mamei tale“.
 16 Abia spusese aceste (cuvinte),
 17 când ceața împrăștiată în juru-le
 18 se desface pe neașteptate,
 19 și se risipește
 20 în aerul senin.
 21 Enea apăru
 22 și străluci în lumina clară,
 23 asemenea unui zeu
 24 la față și la umeri:
 25 căci însăși maică-sa

vorbele mamei tale. Abia rostise aceste cuvinte,
 când negura ce-i învălui se desfăcu repede și
 se risipi în văzduhul senin, Enea se arată de-
 odată strălucitor de lumină, asemenea zeilor
 la înfățișare și la statură. Cu o boare, însăși

1 afflarat nato
 2 cæsariem decoram
 3 lumenque purpureum
 4 iuventæ
 5 et honores lætos oculis.
 6 Quale manus
 7 addunt decus ebori,
 8 aut ubi argentum
 9 lapisve Parius
 10 circumdatur auro flavio.
 11 Tum alloquitur sic
 12 reginam,
 13 repenteque
 14 improvisus cunctis.
 15 ait: „Troius Æneas,
 16 quem quæritis,
 17 adsum coram,
 18 ereptus ab undis libycis.
 19 O sola miserata
 20 labores infandos Trojæ!
 21 quæ socias
 22 urbe, domo,
 23 nos, reliquias Danaum,
 24 jam exhaustos

zeița îi dăduse fiului său plete frumoase, îi suflase pe chip rumeneala tinereții și în privire un farmec ispititor, ca podoabele, pe care le adaugă mâna meșterului fildeşului, sau ca argintul sau marmora de Paros încrustate în aur.

Atunci în mirarea tuturor, el grăește astfel:

1 suflase asupra fiului său
2 plete frumoase
3 și strălucirea de purpură
4 a tinereții
5 și frumusețea plăcută ochilor;
6 astfel cum mânele (artistului),
7 adaugă podoabă fildeşului
8 sau când argintul
9 sau marmora de Paros
10 e încunjurată de aurul galben.
11 Atunci el vorbește astfel
12 către regină,
13 și deodată,
14 neprevăzut tuturor,
15 zice: „Eu, troianul Enea,
16 pe care-l căutați,
17 sunt în fața voastră,
18 smuls din valurile libiene.
19 O tu, singură căreia ți-a fost milă
20 de cumplitele nenorociri ale Troiei,
21 care ne primești
22 în orașul (tău), în casa ta
23 pe noi, rămășițele (scăpate) de Greci,
24 sleiți

„Iată-l în fața voastră cel pe care-l căutați: sunt Troianul Enea scăpat din valurile Libiei. O regină, numai ție ți-a fost milă de negrăitele nenorociri ale Troiei. Tu ne primești în orașul și în casa ta, pe noi ce am scăpat din mâinile Grecilor, osteniți de atâtea nenorociri pe uscat

1 omnibus casibus
 2 terræque marisque
 3 egenos omnium!
 4 Non est nostræ opis, Lido,
 5 persolvere grates
 6 dignas,
 7 nec quidquid est
 8 ubique
 9 gentis Dardaniæ,
 10 quæ sparsa
 11 per magnum orbem
 12 Dî,
 13 si qua numina
 14 respectant
 15 pios,
 16 si quid justitiæ
 17 est usquam,
 18 et mens conscia sibi
 19 recti,
 20 ferant tibi præmia digna.
 21 Quæ sæcula tam læta
 22 tulerunt te?
 23 qui parentes tanti
 24 genuere talem?
 25 Dum fluvii
 26 current in freta

și pe mare, și lipsiți de toate cele trebuincioase.
 Nu e în putința noastră, regină, să-ți mulțumim
 cum s'ar cuveni, cum n'ar fi în putința întregu-
 lui neam troian împrăștiat peste tot pământul.
 De sunt zei care să deosibească pe cei buni,

1 de toate întâmplările
2 pământului și ale mării,
3 pe noi lipsiții de orice!
4 Nu e în puterea noastră, Didona,
5 de a-ți aduce mulțumiri
6 vrednice (de bunătatea ta)
7 (nici în puterea) a ceea ce a mai rămas
8 pretutindeni
9 din neamul troian,
10 care e risipit
11 în largul lumii.
12 (Fie însă ca) zeii,
13 dacă unele divinități
14 privesc cu bună-voință
15 spre oamenii pioși,
16 dacă ceva din sentimentul dreptății
17 mai e undeva,
18 și un suflet conștient în sine
19 de ce e bine,
20 să-ți dea răsplata meritată.
21 Ce veacuri atât de fericite
22 te-au zămislit pe tine?
23 ce părinți atât de mari
24 te-au născut astfel?
25 Cât timp fluviile
26 vor alerger spre mări,

de mai e undeva o dreptate și un cuget ce se știe curat, deie-ți o răsplată vrednică de tine! Ferice de veacul ce ți-a dat lumina vieții! Ferice de părinții ce te-au născut, așa cum ești! Cât timp fluviile se vor arunca în mare, cât

1 dum montibus
 2 umbræ
 3 lustrabunt convexa,
 4 dum polus pascet sidera,
 5 semper honos,
 6 tuumque nomen.
 7 laudesque manebunt,
 8
 9 quæcumque terræ
 10 vocant me.“
 11 Fatus sic,
 12 petit dextra
 13 amicum Ilionea,
 14 lævaque Serestum;
 15 post alios,
 16 fortemque Gyan,
 17 fortemque Cloanthum.
 18 Dido Sidonia
 19 obstupuit primo
 20 adspectu,
 21 deinde tanto casu
 22 viri,
 23 et locuta est sic ore:
 24 „Nate dea,
 25 quis casus insequitur te

timp umbrele pădurilor vor întuneca văile
 munților și stelele vor străluci pe cer, ori care
 ar fi țara în care m'ar împinge ursita,
 slava, numele, și laudele tale vor trăi deapu-
 ruri în noi“. Grăind astfel, el își întinde
 dreapta prietenului său Ilioneu și stânga lui

1 cât timp pe munți
 2 umbrele (pădurilor)
 3 vor alerga peste văi.
 4 cât timp cerul va hrăni stelele,¹
 5 mereu cultul tău,
 6 și numele tău
 7 și laudele tale vor rămâne (în inimelø
 8 noastre),
 9 oricare ar fi tărâmurile
 10 ce mă chiamă".
 11 Vorbind astfel,
 12 ia cu dreapta-i
 13 pe prietenul său Ilioneu
 14 și cu stânga pe Serestus;
 15 pe urmă pe ceilalți,
 16 pe viteazul Gias
 17 și pe puternicul Cloant.
 18 Didona din Sidon
 19 rămase la început înmărmurită
 20 la vederea (lui Enea),
 21 apoi la nenorocirea atât de mare
 22 a unui așa om
 23 și vorbi astfel cu gura:
 24 „Născutule din zeiță,
 25 ce destin te urmărește

Serestus, apoi celorlalți, vitejilor Gias și Cloantus.

În fața acestei priveliști, Didona înmărmuri la început, dar înduioșindu-se apoi de nenorocirile atât de mari ale eroului îi grăi astfel: „Vlăstar de zeiță, ce ursită vrășmașe te urmărește printre atâtea primejdii? ce putere te-a

1 per pericula tanta?
 2 quæ vis applicat
 3 oris immanibus?
 4 Tunc ille Æneas,
 5 quem alma Venus
 6 genuit Anchisæ Dardanio
 7 ad undam
 8 Simoentis Phrygiï?
 9 Atque equidem meminï
 10 Teucrum expulsam
 11 finibus patriis,
 12 petentem nova regna
 13 auxilio Beli,
 14 venire Sidona.
 15 Tum Belus genitor
 16 vastabat opimam Cyprium,
 17 et victor
 18 tenebat ditone.
 19 Jam ex illo tempore
 20 casus urbis Trojanæ
 21 cognitus mihi,
 22 tuumque nomen,
 23 regesque Pelasgi;
 24 ipse hostis
 25 ferebat Teucros

împins spre aceste tărâmurî barbare? Tu ești
 vestitul Enea, fiu al troianului Anchise, pe
 care l'a născut Venus pe malul Simoisului.
 Mi-aduc aminte că odinioară, alungat din țara
 lui părintească, Teucer a venit la Sidon ca să
 întemeieze o nouă țară cu ajutorul lui Belus

1 printre atâtea primejdii?
2 ce putere te împinge
3 pe aceste țărături barbare?
4 Tu ești acel Enea,
5 pe care dalba Venus,
6 I-a născut din troianul Anchise
7 lângă unda
8 Simoisului frigian?
9 Și eu îmi amintesc
10 de Tencer alungat
11 din hotarele părintești,
12 căutând un nou regat
13 cu ajutorul lui Belus,
14 că a venit la Sidon.
15 Atunci tatăl meu Belus
16 pustia bogatul Cipru
17 și biruitor
18 îl ținea sub stăpânirea lui.
19 Chiar din acea vreme,
20 căderea cetății Troia
21 îmi era cunoscută,
22 și numele tău
23 și regii greci;
24 el însuși (Teucer) (deși) dușman
25 proslăvia pe Teuceri

Tatăl meu Belus pustia în acea vreme bogata insulă Cipru, pe care o biruise și o supusese: De atunci am aflat de nenorocirile Troiei, de numele tău și de cel al regilor Greci. Deși dușman, însuși Teucer ridică în slava cerului pe

- 1 laude insigni,
 2 volebatque se ortum
 3 a stirpe antiqua Teucrorum.
 4 Quare, o juvenes, agite!
 5 succedite nostris tectis.
 6 Fortuna similis voluit
 7 me jactatam quoque
 8 per multos labores
 9 consistere demum hac terra.
 10
 11 Non ignara mali
 12 disco succurrere miseris."
 13 Sic memorat,
 14 simul ducit Ænean
 15 in tecta regia,
 16 simul indicit
 17 honorem
 18 templis divum.
 19 Interea mittit nec minus
 20 sociis
 21 ad littora
 22 viginti tauros,
 23 centum terga horrentia
 24 magnorum suum,

Troeni și se lauda că se trage din străvechiul lor neam. Pentru aceste cuvinte, tinerilor, veniți în casele noastre, aceeași ursită m'a făcut și pe mine să trec prin multe neazuri și să mă sălășluiesc în sfârșit în această țară. Cunoscând nenorocirea, am învățat să ajut și pe alții la nenorocire".

1 cu o strălucită laudă
 2 și pretindea că se născuse
 3 din tulpina străveche a Troienilor.
 4 De aceea, tineri, veniți!
 5 intrați sub acoperișurile noastre,
 6 O soartă asemenea a voit
 7 ca și eu, svârlită
 8 printre multe nenorociri,
 9 să mă opresc în sfârșit pe acest pă-
 10 mânt.
 11 Nu neștiutoare de nenorocire,
 12 știu ajută pe cei nenorociți".
 13 Astfel vorbește
 14 și totodată conduce pe Enea
 15 la palatul regal.
 16 Și în același timp poruncește
 17 mulțumiri
 18 în templele zeilor.
 19 În răstimp nu mai puțin trimite
 20 și tovarășilor (lui Enea)
 21 la țarm
 22 douăzeci de boi,
 23 o sută de corpuri păroase
 24 a unor mari porci

Astfel vorbește și duce apoi pe Enea în pa-
 latul ei, poruncind totodată să se aducă jertfe
 de mulțumire în templele zeilor. Ea trimite,
 deasemeni, tovarășilor lui Enea de pe țarm,
 douăzeci de tauri, o sută de porci cu spinarea

- 1 centum agnos pingues
 2 cum matribus,
 3 munera lætitiæque
 4 dei.
 5 At domus interior
 6 instruitur splendida
 7 luxu regali,
 8 parantque convivia
 9 mediis tectis.
 10 Vestes laboratæ arte
 11 ostroque superbo;
 12 argentum ingens
 13 mensis,
 14 factaque fortia
 15 patrum
 16 cælata in auro,
 17 series longissima rerum
 18 ducta
 19 per tot viros
 20 ab origine antiqua gentis.
 21 Æneas
 22 (neque enim amor patrius
 23 passus mentem consistere)
 24 præmittit

sbârliță, o sută de miei grași cu mamele lor, și darurile înveselitoare ale lui Bacus.

In vremea aceasta, înăuntrul palatului strălucit, se desfășoară un lux crâesc, și se pregătește ospățul în mijlocul încăperilor. Se întind scoarțe lucrate cu meșteșug și de mândră pur-

1 și o sută de miei grași,
 2 cu mamele lor,
 3 daruri și bucuria
 4 zeului (Bacchus-vin).
 5 În acest timp palatul pe dirăuntru
 6 e orânduit splendid
 7 cu un lux regal,
 8 și se prepară ospățul
 9 în mijlocul sălilor.
 10 Covoare lucrate cu artă
 11 și cu purpură mândră;
 12 argintăria bogată
 13 (e) pe mese,
 14 și isprăvile de vitejie
 15 ale străbunilor (Didonei)
 16 sculptate în aur,
 17 și șirul foarte lung al întâmplărilor
 18 prelungit
 19 prin atâția eroi
 20 dela obârșia străveche a neamului.
 21 Enea
 22 Căci nici dragostea lui de tată
 23 nu-i rابدă inima să se odihnească)
 24 trimite înainte

pură, se așează pe mese tacâmuri de argint, în aur sunt sculptate faptele vitejești ale strămoșilor, lungul șirag al isprăvilor lor săvârșite de atâția eroi dela obârșia cea mai îndepărtată a neamului.

De vreme ce dragostea de tată nu-l lasă

1 Achaten rapidum
 2 ad naves,
 3 ferat hæc Ascanio,
 4 ducatque ipsum
 5 ad mœnia:
 6 omnis cura cari parentis
 7 stat in Ascanio.
 8 Præterea
 9 jubet ferre munera
 10 erepta ruinis Iliacis,
 11 pallam rigentem
 12 signis auroque,
 13 et velamen circumtextum
 14 acantho croceo,
 15 ornatus Helenæ Argivæ,
 16 quos illa extulerant Mycenis,
 17 quum peteret Pergama,
 18 hymenæosque inconcessos,
 19 donum mirabile
 20 matris Ledæ.
 21 Præterea
 22 sceptrum, quod Ilione,
 23 maxima natarum Priami,
 24 gesserat olim,

în tihnă, trimite repede la corăbii pe Achate ca
 să-i povestească totul lui Ascaniu și să-l aducă
 în cetate; toată grija tatălui se îndreaptă a-
 supra fiului său. Poruncește totodată să-i se
 aducă bogățiile scăpate din mâinile Troei; o
 mantie brodată cu chipuri de aur, un văl, cu

1 pe Achate cel repede
2 la corăbii
3 să-i spună acestea lui Ascaniu
4 și să-l aducă și pe dânsul
5 la zidurile Cartaginei:
6 toată grija tatălui iubitor
7 e pentru Ascaniu.
8 Pe lângă aceasta
9 poruncește să se aducă daruri
10 smulse din ruinile Ilionului,
11 o mantie înțepenită
12 de broderii și de aur,
13 și un văl tivit în jur
14 cu palamidă de culoarea șofranului,
15 podoabe ale Elenei din Argos,
16 pe care ea le adusese din Micena,
17 când venise la Pergam,
18 și la o căsătorie neîngăduită,
19 dar minunat
20 al mamei sale Leda, —
21 În afară de aceasta,
22 sceptrul, pe care Ilionea
23 cea mai mare din fetele lui Priam,
24 îl purtase odinioară

marginile țesute cu flori de pălămidă galbenă, găteala Elenei din Argos, daruri nestimate dela maică-sa Leda, pe care le adusese dela Micene, când venise la Troia pentru săvârșirea căsătoriei sale neîngăduite; în afară de aceasta, un sceptru, pe care-l purtase odinioară Ilione fiica mai

1 monileque baccatum collo,
 2 et coronam duplicem
 3 gemmis auroque
 4 Achates celerans hæc
 5 tendebat iter ad naves.
 6 At Cytherea versat pectore
 7 artes novas,
 8 nova consilia:
 9 ut Cupido,
 10 mutatus faciem et ora,
 11 veniat pro dulci Ascanio
 12 incendatque donis
 13 reginam furentem,
 14 atque implicet ignem
 15 ossibus.
 16 Quippe timet
 17 domum ambiguum,
 18 Tyriosque bilingues.
 19 Atrox Juno
 20 urit,
 21 et cura recursat sub noctem.
 22 Ergo affatur his dictis
 23 Amorem aligerum:
 24 „Nate, meæ vires,

mare a lui Priam, o salbă de mărgăritare și o corcană de aur cu pietre scumpe. Grăbit să-și împlinească poruncile, Achate se și îndreptă spre corabie. Venus uneltia însă în acest timp noi viclenii și punea la cale noi planuri. Ea voia, ca schimbându-și înfățișarea și chipul, Cupidon să vină în locul dulcelui Ascaniu și

1 și colierul de perle dela gât
2 și o coroană dublă
3 de pietre prețioase și aur.
4 Achate grăbind (îndeplinirea) acestora
5 își îndreaptă drumul spre corăbii.
6 Însă Citerea uneltește în gând
7 vicleșuguri noi
8 și planuri noi:
9 (anume) ca Cupidon,
10 schimbat la față și trăsături,
11 să vină în locul dulcelui Ascaniu,
12 și să înflăcăreze prin darurile sale
13 pe regina nebună de dragoste
14 și să-i strecoare focul
15 în oase.
16 Căci ea se teme
17 de o casă nestatornică
18 și de Tirienii cu două limbi.
19 Cruda Junona
20 o chinuește
21 și grija o frământă în timpul nopții.
22 Așa dar ea îi vorbește cu aceste vorbe
23 înaripatului Amor:
24 „Fiule, tu, forța mea,

prin daruri să aprindă dragostea pătimașă a reginei, strecurându-i văpaia iubirii până în măduva oaselor; se temea în adevăr de curtea aceasta nestatornică și de acești Tirieni mincinoși; ura inversunată a Junonei o chinuia și neliniștea îi tulbura odihna nopții. Ea grăi deci astfel înaripatului Amor. „Fiule, puterea

1 mea magna potentia,
 2 nate, qui solus temnis
 3 tela Typhoea
 4
 5 patris summi,
 6 confugio ad te,
 7 et supplex
 8 posco tua numina.
 9 Ut tuus frater Æneas
 10 jactetur pelago
 11 circum omnia littora,
 12 odiis Junonis iniquæ,
 13 nota tibi,
 14 et sæpe doluisti
 15 nostro dolore.
 16 Nunc Dido Phœnissa
 17 tenet moraturque
 18 vocibus blandis
 19 et vereor
 20 quo se vertant
 21 hospitia Junonia.
 22 Haud cessabit
 23 cardine tanto
 24
 25 rerum.

și tăria mea, fiulê, tu care, singur, nu te temi
 de trăsnetele ale tot putintelui nostru Părinte,
 viu la tine și, smerită, îți cer ajutorul puterii
 tale divine. Fratele tău Enea e aruncat de mare
 pe toate țărmurile lumii din pricina urei inver-
 sunate a Junonei; o știi și ai luat adesea parte

1 tu, marea mea putere,
 2 fiule, care singur disprețuești
 3 fulgerele tifeene (cu care a ucis pe
 4 Tifeu)
 5 ale tatălui prea înalt (Jupiter),
 6 mă refugiez la tine,
 7 și smerită
 8 îți implor puterea ta.
 9 Cum fratele tău Enea
 10 e svârlit pe mare
 11 în jurul tuturor țărmurilor,
 12 din ura nedreptei Junone,
 13 îți sunt lucruri cunoscute
 14 și adese ai suferit
 15 de durerea noastră.
 16 Acum Feniciană Didona
 17 îl ține și-l întârzie
 18 cu vorbe măgulitoare.
 19 și mă tem (de faptul)
 20 că se poate întoarce
 21 ospitalitatea Junonei.
 22 Ea nu se va odihni
 23 într'o țâțână (răscruce) atât de impor-
 24 tantă
 25 a împrejurărilor.

la suferința mea. Acum Feniciană Didona îl ține pe loc și-l întârzie cu vorbe alintătoare. Eu mă tem de ce poate ascunde ospitalitatea Junonei. Ea nu se va lăsa învinsă într'o împrejurare atât de însemnată. Iată pentru ce mă

1 Quocirca meditor
 2 capere ante reginam
 3 dolis,
 4 et cingere flamma,
 5 ne mutet se
 6 quo numine,
 7 sed teneatur mecum
 8 magno amore Æneæ.
 9 Nunc
 10 accipe nostram mentem
 11 qua
 12 possis facere id.
 13 Puer regius,
 14 mea maxima cura,
 15 parat ire
 16 ad urbem Sidoniam,
 17 accitu genitoris cari,
 18 ferens dona
 19 restantia pelago
 20 et flammis Trojæ.
 21 Ego recondam hunc
 22 sopitum somno
 23 sede sacrata
 24 super alta Cythera,
 25 aut super Idalium,

gândesc să-i iau înainte ademenind pe regină
 prin viclesug și înflăcărându-i inima, ca să
 nu-și abată gândul voinței altui zeu, ci ea și
 mine să fie legată de Enea prin flacăra dra-
 gostei. Iată acum planul, prin care ai putea s'o

1 De aceea plănuiesc
2 să-i iau înaintea reginei
3 prin vicleșug,
4 și să încing în dogoarea (iubirei)
5 ca să nu se schimbe
6 prin altă influență,
7 ci să rămână cu mine,
8 printr'o dragoste mare față de Enea.
9 Acum
10 află intenția mea,
11 și prin ce
12 ai putea-o împlini.
13 Copilul regal (Ascaniu),
14 dragostea mea cea mai mare,
15 se pregătește să se ducă
16 în cetatea Sidonică,
17 din chemarea iubitului său tată,
18 aducând darurile
19 ce au mai rămas de pe mare
20 și din incendiul Troei.
21 Eu îl voi ascunde
22 așipit de somn,
23 într'un loc sfințit
24 pe înălțimile Citerei
25 sau ale Idaliei,

faci. Ascaniu, copilul domnesc, la care țiu ca la ochii din cap, chemat de tatăl său iubit, se pregătește să vină în Cartagina, cu daruri scăpate de înneceși din prăpădul Troei. Așipit de somn, eu îl voi duce în munții Citerei sau ai Idaliei

1 ne possit scire
 2 qua
 3 dolos,
 4 occurrereve
 5 medius.
 6 Tu falle dolo
 7 faciem illius,
 8 unam noctem,
 9 non amplius,
 10 et puer,
 11 indue vultus notos pueri,
 12
 13 ut quum Dido lætissima
 14
 15 accipiet te gremio
 16 inter mensas regales
 17 laticemque Lyæum,
 18 quum dabit amplexus
 19 atque figet dulcia oscula
 20 inspires ignem occultum
 21 fallasque veneno."
 22 Amor paret
 23 dictis genitricis caræ,
 24 et exiit alas,
 25 et gaudens
 26 incedit gressu Iuli.

în lăcaşul meu sfânt, pentru ca să nu afle de
 meşteşugurile mele sau să mi le strice tocmai
 la mijloc. Tu ia-i chipul numai pe o singură
 noapte; copil, ia-ţi înfăţişarea obişnuită a lui
 Iulus şi când Didona, veselă, şi încălzită de vin,

1 pentru ca să nu cunoască
 2 cumva
 3 vicleșugul meu,
 4 sau să se pună
 5 de-a-curmezișul (lor).
 6 Tu ia (înșeală) cu viclenie
 7 chipul lui
 8 pentru o singură noapte,
 9 nu mai mult,
 10 și, copil,
 11 împrumută trăsăturile cunoscute ale
 12 copilului,
 13 pentru ca atunci când Didona foarte
 14 bucuroasă
 15 te va primi la sânu-i
 16 la ospățul regal
 17 și la băutura lui Bacus,
 18 când te va îmbrățișa
 19 și-ți va da sărutări dulci,
 20 tu să-i insufli un foc tainic
 21 și să o înșeli cu otrava ta".
 22 Amor ascultă
 23 de vorbele mamei iubitei,
 24 își scoate aripile,
 25 și bucurându-se
 26 merge cu pasul lui Iulus.

te va lua la sânu-i în timpul ospățului și te va îmbrățișa cu dulci sărutări, strecoară-i în taină văpaia iubirii și varsă-i veninul".

Amor ascultă de porunca iubitei sale mame, și vesel pășește întocmai ca Iulus. În acest timp,

1 At Venus irrigat Ascanio
 2 quietem placidam
 3 per membra,
 4 et dea tollit,
 5 fotum gremio,
 6 in lucos altos Idaliæ,
 7 ubi mollis amaracus
 8 adspirans
 9 complectitur illum
 10 floribus et umbra dulci.
 11 Jamque Cupido,
 12 lætus
 13 Achate duce,
 14 parens dicto,
 15 ibat, et portabat Tyriis
 16 dona regia.
 17 Quum venit, jam regina
 18 se composuit sponda aurea
 19 aulæis superbis,
 20 locavitque mediam.
 21 Jam pater Æneas,
 22 et jam juvenus Trojana
 23 conveniunt,
 24 discumbiturque
 25 super ostro strato.

Venus toarnă dulcea odihnă în trupul lui Asca-
 nius, și strângându-l la sân îl ia în dumbrăvile
 din înălțimile Idaliei, unde moalele maghiran
 îmbălsămat îl învește în umbra dulce a flo-
 rilor sale. Ascultând de povață, Cupidon mergea

1 In acest timp Venus varsă lui Ascaniu
 2 o odihnă liniștitoare
 3 prin mădulare
 4 și zeița îl ridică
 5 ocrotit la sânul său
 6 în pădurile înalte ale Idaliei,
 7 unde dulcele magheran
 8 răspândindu-și mireasma
 9 îl învelește
 10 cu flori și o umbră plăcută,
 11 Și Cupidon
 12 vesel,
 13 sub conducerea lui Achate,
 14 ascultând de vorba (mamei sale)
 15 mergea și aducea Tirienilor
 16 darurile regale,
 17 Când sosește regina
 18 și se așează pe un pat de aur,
 19 pe covoare mândre,
 20 și se puse la mijloc.
 21 Acum tatăl Enea
 22 și tinerețea troiană
 23 se adună
 24 și se întinde
 25 pe purpura așternută.

vesel, călăuzit de Achate, ducând la Cartagina
 darurile lui Enea. La sosirea lui, regina se
 așează pe un pat de aur, pe niște scoarțe mi-
 nunate, în mijlocul tuturor. Enea și tinerețea
 troiană se strâng și se întind pe paturi de pur-

1 Famuli dant lymphas
 2 manibus,
 3 expediuntque cererem
 4 canistris,
 5 feruntque mantilia
 6 villis tonsis.
 7 Quinquaginta famulæ
 8 intus,
 9 quibus cura
 10 struere longo ordine
 11 penum,
 12 et adolere penates
 13 flammis.
 14 Centum aliæ,
 15 totidemque ministri
 16 pares ætate,
 17 qui onerent mensas
 18 dapibus,
 19 et ponant pocula.
 20 Nec non et Tyrii
 21 convenere frequentes
 22 per limina læta,
 23 jussi discumbere
 24 toris pictis.
 25 Mirantur dona Æneæ,

pură. Sclavii toarnă apă pe mâinile mesenilor, și le dau prosoape catifelate, și scot pâinea din coșuri. Cincizeci de sclave se îndeletnicesc în-năuntrul palatului de a rândui în lung șireag bucatele și de a aprinde focul în cămin. Alte o sută de sclave și tot atâția sclavi de aceeași

1 Servitori toarnă apa
2 pe mâinile (mesenilor)
3 și scot pâinea
4 din panere,
5 și aduc șervetele
6 cu părul tuns.
7 Cincizeci de servitoare
8 (sunt) înăuntru,
9 care au sarcina
10 de a orândui într'un lung șirag
11 bucatele
12 și de a aprinde vatra
13 cu flăcări.
14 O sută altele,
15 și tot atâți servitori,
16 de aceeași vârstă,
17 care să încarce mesele
18 cu mâncăruri,
19 și să pună paharele.
20 De asemeni și Tirienii
21 veniră numeroși
22 în sălile vesele,
23 invitați să se întindă
24 pe paturile brodate.
25 Admiră darurile lui Enea;

vârstă, încarcă mâncărurile pe mese și aduc paharele. După pofțirea reginei, sosiră și mulți Tirieni în palatul strălucitor de se întinseră pe paturile cu velinți colorate. Cu toții admiră darurile lui Enea, admiră pe Iulus, și fața în-

1 mirantur Iulum,
 2 vultusque flagrantes dei,
 3 verbaque simulata,
 4 pallamque
 5 et velamen
 6 pictum acantho croceo.
 7
 8 Præcipue infelix Phœnissa,
 9 devota pesti futuræ,
 10 nequit expleri
 11 mentem,
 12 ardescitque tuendo,
 13 et movetur pariter
 14 puero donisque.
 15 Ille, ubi pependit
 16 complexu colloque Æneæ,
 17 et implevit
 18 magnum amorem
 19 genitoris falsi,
 20 petit reginam.
 21 Hæc hæret oculis,
 22 hæc toto pectore,
 23
 24 et interdum
 25 fovet gremio,

văpăiată a zeului și vorbele lui prefăcute, și mantia și vălul brodat cu galbenă pălămidă. Ursită să cadă jertfă, îndeosebi, nefericita Feniciană nu se mai poate sătura și se înflăcărează privind; și copilul și darurile o mișcă de-

1 îl admiră pe Iulus,
 2 și fața îmbujorată a zeului,
 3 și vorbele lui prefăcute,
 4 și mania
 5 și vâlul
 6 brodat cu un acant de culoarea șofra-
 7 nului.
 8 Mai ales biata Feniciană,
 9 jertfită unei nenorociri viitoare,
 10 nu-și poate umplea
 11 sufletul;
 12 și se înflăcărează privind (darurile)
 13 și e mișcată de asemeni
 14 de copil și de daruri.
 15 Acesta, de îndată ce s'a prins
 16 de îmbrățișarea și gâtul lui Enea,
 17 și a îndestulat
 18 marea dragoste
 19 a unui tată înșelat,
 20 se duce la regină.
 21 Aceasta se prinde cu ochii,
 22 aceasta (se prinde de copil) cu tot su-
 23 fletul,
 24 și din când în când
 25 îl ține la sân.

opotrivă. După ce-l sărută pe Enea, prinzându-i-se de gât și după ce potoli dragostea adâncă a celui ce-l lua drept fiul său. Amor se duce la regină. Neștiind ce zeu are în poală, nefericita Didona nu-și mai ia ochii și inima dela dânsul

1 Dido inscia
 2 quantus deus insideat
 3 miseræ!
 4 At ille memor
 5 matris Acidaliæ,
 6 incipit abolere paulatim
 7 Sichæum,
 8 et tentat prævertere
 9 amore vivo
 10 animos jam pridem resides,
 11 cordaque desueta.
 12 Postquam prima quies
 13 epulis,
 14 mensæque remotæ,
 15 statuunt magnos crateras,
 16 et coronant vina.
 17 Strepitus fit tectis,
 18 volutantque vocem
 19 per ampla atria:
 20 lychni incensi
 21 dependent
 22 laquearibus aureis,
 23 et funalia vincunt noctem
 24 flammis.
 25 Hic regina poposcit

și-l ține la sân. Aducându-și însă aminte de po-
 vața mamei sale, el începe să șteargă încetul cu
 încetul amintirea lui Sicheu și se încearcă să
 trezească printr'o nouă dragoste sufletul pustiu
 și inima-i desvătăată cu iubirea. La sfârșit, dup

1 ea, Didona, neștiuitoare
 2 de ce zeu șade
 3 (pe genunchi) nenorocitei!
 4 El însă amintindu-și
 5 de mama sa din Acidalia,
 6 începe să șteargă puțin câte puțin
 7 (amintirea) lui Sicheu
 8 și încearcă să copleșească
 9 cu o dragoste puternică
 10 sufletul ei de mult potolit,
 11 și inima-i desvătăată (de a iubi).
 12 După ce prima odihnă
 13 (a urmat) ospățului,
 14 și mesele au fost date la o parte,
 15 se așează mari vase
 16 și se umplu cu vin.
 17 Șgomotul se înalță până'n acoperiș,
 18 și (mesenii) își rostogolesc glasul
 19 prin vastele săli:
 20 candelambrele aprinse
 21 atârnă
 22 de tavanele aurite,
 23 și torțele înving noaptea
 24 cu flacările lor.
 25 Atunci regina ceru

ce fură ridicate bucatele depe mese, se aduseră
 ulcioare mari, pe care le umplu cu vin. Stri-
 găte se înalță în palat și glasurile mesenilor
 răsună prin vastele încăperi; din tavanele au-
 rite atârnă candelambre aprinse. Regina ceru

1 implevitque mero
 2 pateram gravem
 3 gemmis auroque,
 4 quam Belus
 5 et omnes a Belo
 6 soliti.
 7 Tum silentia facta tectis:
 8 „Jupiter, nam loquuntur
 9 te dare jura
 10 hospitibus,
 11 velis hunc diem esse lætum
 12 Tyriisque
 13 profectisque Troja
 14 nostrosque minores
 15 meminisse hujus!
 16 Bacchus dator lætitiæ
 17 adsit,
 18 et Juno bona!
 19 et vos, o Tyrii
 20 faventes
 21 celebrate cœtum!“
 22 Dixit,
 23 et libavit in mensam
 24 honorem laticum,
 25 libatoque,

atunci și umplu cu vin o cupă grea de aur
 bătută cu pietre scumpe, din care băuse Belus
 și toți urmașii lui. O tăcere adâncă se făcu în
 palat: Jupiter, spuse regina, căci tu dai legile
 ospetiei, fă ca această zi să fie o zi de veselie

1 și umplu cu vin
 2 o cupă grea
 3 de pietre prețioase și de aur,
 4 pe care Belus
 5 și toți urmașii lui Belus
 6 obișnuiau (să o umple).
 7 Atunci, se făcu liniște în palat:
 8 „Jupiter, căci se spune
 9 că tu dai legi
 10 oaspeților,
 11 fie ca să voiești ca această zi să fie fericită.
 12 și pentru Tirieni
 13 și pentru cei plecați din Troia,
 14 și ca urmașii noștri,
 15 să-și amintească de ea!
 16 Fie ca Bacus dătătorul de bucurie
 17 să fie de față
 18 și buna Junonă!
 19 și voi, o Tirieni,
 20 aprobând
 21 sărbătoriți această adunare!”
 22 Zise
 23 și vărsă pe masă
 24 premiile băuturii,
 25 și fiind vărsată,

și pentru Tirieni și pentru cei plecați din Troia
 și fă ca urmașii noștri să-și amintească de ea.
 Fiți prietere noi și tu Bacus, dătătorul veseliei,
 și tu prielnică Junonă, și voi Tirieni sărbătoriți
 cu voieșie ospățul acesta ce ne-a strâns la un

1 prima attingit
 2 tenuis summo ore.
 3 Tum
 4 dedit Bitiæ
 5 increpitans:
 6 ille impiger
 7 hausit pateram spumantem
 8 et se proluit auro pleno.
 9 Post alii proceres.
 10 Iopas crinitus
 11 personat cithara aurata,
 12 quæ maximus Atlas docuit.
 13
 14 Hic canit lunam errantem,
 15 laboresque solis;
 16 unde genus hominum,
 17 et pecudes,
 18 unde imber et ignes;
 19 Arcturum,
 20 Hyadasque pluvias,
 21 geminosque Triones;
 22 quid soles hiberni
 23 properent tantum
 24 se tingere Oceano,
 25 vel quæ mora

loc". Ea vorbi și stropi masa cu prinosul vinului; după prinosul zeilor, ea cea dintâi atinse cupa cu vârful buzelor și o trecu apoi lui Bitias, îndemnându-l să bea; harnic, acesta goli cupa înspumată, sorbind-o până la fund. Apoi băură și ceilalți fruntași. În acest timp, pletosul

1 ea cea dintâi atinge (cupa cu vin)
2 cu marginea buzelor.
3 Atunci
4 ea dădu (cupa) lui Bitas
5 îndemnându-l (să bea):
6 acesta harnic
7 bău cupa spumegândă
8 și se stropi cu aurul plin (de vin).
9 Apoi ceilalți fruntași.
10 Iopas cu plete lungi
11 instrună din chitara-i aurită
12 (cântece) cu care l-a învățat marele
13 Atlas.
14 El cântă luna rătăcitoare,
15 și eclipsele soarelui;
16 de unde-i neamul oamenilor
17 și turmele;
18 de unde (vin) ploaia și focurile,
19 (el cântă) Arcturul
20 și ploioanele Hiade
21 și cele două urse;
22 pentru ce sorii de iarnă
23 se grăbesc atât
24 să se scufunde în Ocean,
25 sau ce întârziere

Iopas începe să cânte din chitara-i aurită cântecele învățate dela marele Atlas: El cântă astfel rătăcirile lunii și pribegirea soarelui, originea neamului omenesc și a dobitoacelor, de unde vin trăsnetele și ploaia; cântă Arcturul și ploioasele Hiade și cele două Urse, pentru

1 obstet noctibus tardis
 2
 3 Tyrii
 4 ingeminant plausu,
 5 Troesque sequuntur.
 6 Nec non et infelix Dido
 7 trahebat noctem
 8 sermone vario,
 9 bibebatque
 10 longum amorem,
 11 rogitans multa
 12 super Priamo,
 13 multa super Hectore:
 14 nunc, quibus armis
 15 filius Auroræ venisset;
 16 nunc, quales
 17 equi Diomedis;
 18 nunc, quantus Achilles.
 19 „Imo, inquit, age,
 20 et dic nobis hospes,
 21 a prima origine,
 22 insidias Danaum,
 23 casusque tuorum,
 24 tuosque errores:

ce soarele se grăbește atât de mult iarna să
 se scufunde în ocean și piedica ce oprește
 nopțile de vară atât de târziu. Iirienii isbuc-
 nesc în aplauze și Troenii îi urmează. Neferi-
 cita Didona își prelungea noaptea stând de
 vorbă, și sorbia până în fund paharul iubirii,

1 se opune nopților (verii) încete la ve-
 2 nire.
 3 Tirienii
 4 își îndoesc aplauzele
 5 și Troienii îi urmează (imită)
 6 Și astfel biata Didona
 7 își prelungea noaptea
 8 într-o conversație felurită,
 9 și bea
 10 o mare dragoste,
 11 întrebând multe (amănunte)
 12 asupra lui Priam,
 13 multe asupra lui Hector,
 14 acum, cu ce arme
 15 fiul Aurorei venise;
 16 acum, cum (erau),
 17 caii lui Diomede;
 18 acum cât de mare (era) Achile.
 19 „Sau mai degrabă, zise ea, hai
 20 și spune-ne nouă, oaspe,
 21 de la prima obârșie
 22 cursele Grecilor,
 23 și nenorocirile alor tăi,
 24 și rătăcirile tale

iscodindu-l mereu pe Enea, când despre Priam, când despre Hector, când despre armele cu care venise fiul Aurorei, când despre caii lui Diomede, când despre vitejia lui Achile. „Mai bine, oaspe, spuse ea, începe de ne povestește de la obârșia lor vicleșugurile Grecilor, și nenoroci-

- 1 nam septima æstas jam
- 2 portat te errantem
- 3 omnibus terris
- 4 et fluctibus.“

rile a lor tăi, precum și pribegiile tale, căci
iată a șaptea vară decând rătăcești din mare în
mare și din țärm în țärm“.

- 1 căci a șaptea vară
- 2 te poartă rătăcitor
- 3 pe toate pământurile
- 4 și valurile“.

Extras din Catalogul Bibliotecii pentru toți

	<u>No.</u>
Alecsandri V. Poezii populare, vol. I . . .	443
„ Vol. II	444
„ Vol. III	445
„ Teatru, vol. I, Cetatea Neamțului, Cinel-Cinel, etc.	199—9 b.
„ Teatru, vol. II, Florin și Florica, Piatra din casă, etc.	200—200 b.
„ Varia, poezii	188
„ Altele, versuri	189—190
„ Despot Vodă, legendă istorică în versuri	322—23
Alexandria, sau isprăvile marelui împărat Alexandru Macedon	467—68
Al. George. Sapho (în versuri)	925
Alina G. Buna cuvîntă. Cum să se poarte omul în societate	385—7 b.
Amicis Edm. (Cuore). Inimă de copil. În această carte se povestește îndoi- șător și de toată frumusețea un în- treg an școlar al unui băiețuș din clasele primare. E o povestire, a- proape zilnică, a multor întâmplări, vreme de un an, în viața micului școlar, din care autorul — unul din cei mai mari scriitori ai Italiei — face să respire dragostea de neam, de steag, de credință strămoșească. Ediția ilustrată bogat. Traducere de Traian G. Stoenescu	426—29 b.
„ O moarte pe câmpul de războiu	772—72 b.
Andersen. Povești alese	1
„ Carte de chipuri fără chipuri	100
„ Grădina raiului, povestiri cu ilu- strații, trad. de B. Nemțeanu	657—58

	No.
Bainglass S. Dr. Telegrafia fără fir și radiofonia, cu multe ilustrații	1157—58
„ Razele X și întrebuințarea lor. Tratat limpede pentru lămurirea și a profanilor	1177—78
Bălănescu Nicolae. Lumină și naționalism	995—96
Bălcescu Nicolae. Puterea armată a României. Mișcarea Românilor din Ardeal la 1848	393—93 b.
„ Scrisori către Ion Ghica	688—689 b.
„ Biografiile istorice: Spătarul Ioan Cantacuzino; Ioan Tăutul, marele logofăt al Moldovei. Postelnicul Const. Cantacuzino; Logofătul Miron Costin, istoricul Moldovei; Românil și Fanarioții	566
„ Istoria Românilor sub Mihai Vodă Ateazul. Operă completă, așa cum a publicat-o, sub auspiciile Academiei Române, Al. Odobescu	1206—13
Balzac. Eugenia Gradet. Romanul acesta e opera cea mai puternică a genialului Balzac. E o descripție admirabilă a vieții de provincie cu eroii ei, cari trăiesc parcă sub ochii noștri într'o serie de conflicte de un dramatism suguditor. Traducerea admirabilă de Ludovic Dăuș cu numeroase figuri reprezentând scenele cele mai sugestive	527—29 b.
„ Femela la 30 de ani, roman	881—83